

SAN MARKUSMI

JISUKRISTUPA BIDAMBAQ ISKIBRIRQAN

¿Pitaq karqan San Markusqa? *San Markusmi Birnabipa ayllun karqan. Payllam Jwan Markuspis shutirqan. Jirusalinmandam karqan (Ichus 12.12). Ayllun Birnabiwan, Pabluwan karu *nasyungunaman rirqan, Jisukristupaq yach'achikuq (Ichus 13.5). Chaymandaqam Pidruwambis purishpa, paymanta ancha allita yach'akurqan Jisukristupa bidambaq. Chay Pidrum Markuspaq nirqan: “Paymi churiyshina”, nishpa (1 Pidru 5.13). Masta yach'ananchiq Markuspaq, liyiyshunllapa: Ichus 12.25; 13.5; 13.13; 15.36-39; Kulusinsis 4.10; 2 Timutiya 4.11.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Kay librutaqam masta iskibrirqan mana *isrraylinu kaqkunapaq.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Chay tyimpupiqam mana kriyiqkuna Jisukristupi kriyiqkunata ancha qesachaykarqanllapa. Chaymi San Markusqa kay librutaqa iskibrirqan, kriyiq masingunata animachinan.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa? Kay librum yach'achiwanchiq Jisukristupa bidambaq, shutikushqanmandapacha syiluman rishqangaman.

Markus 1.1-13 niwanchiqllapa, *Jwan Shutichikuq Jisukristuta shutichishqambaq, *dyablu Jisusta munashqan tyintashqambaq.

Mk. 1.14-7.23 niwanchiq, Jisukristu *prubinsya Galiliyapi yach'achikushqambaq, milagrukunata chay prubinsyapi rurashqambaq.

Mk. 7.24-9.50 niwanchiq, Jisukristu kimsa prubinsyaman riqshina yach'achikushqambaq, milagrukunata rurashqambaq.

Mk. 10.1-11.10 niwanchiq, Jisukristu Jirusalinman riqshina yach'achikushqambaq, milagrukunata rurashqambaq.

Mk. 11.11-13.37 niwanchiq, Jisukristu Jirusalimbi yach'achikushqambaq, milagrukunata rurashqambaq.

Mk. 14.1-16.20 niwanchiq, Jisukristu padisishpa, wañushpa, kawsamushpa, syiluman rishqambaq.

Jwan Shutichikuqmi chunchakunapi
yach'achikuq

(Mt. 3.1-12; Lk. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.19-28)

1 ¹Kayshinam qallarín Dyuspa Churin
*Jisukristupa ancha shumaq
nutisyanqa.

²(Jisukristu manaraq shamuptin
kay pachamanmi, Tayta *Dyuspaq
suq rimaq karqanna. Paymi
*Isaiyas shutirqan.) Chay
Isaiyasmi librumbi iskibrishqa
karqan Taytanchiq Dyus Churinda
kayshina nishqanda:

Qamba puntaykitam rini kach'aq
suq runata, qambaq
yach'achikunambaq, runakuna,
warmikuna shumaqta
ch'ayachishunanllapa.

³Chaymi chunchakunapi ancha
jwirtita rimashpa, kayshina rin
yach'achikuq: “Uyakuyllapa,
Siñurninchiqmi rinna shamuq.
Chayri shumaqtana kawsayllapa,
pay shamuptin, allita
ch'ayachinaykillapa. Chaqa
uchaykillapata dijashpaqam,
alabis allichaykangimanshina
paypa ñanninda”, nishpa.^a

⁴Chay nishqanshinam allip karqan.
Chaqa Taytanchiq Dyusmi Jisusmanda
mas puntata *Jwan Shutichikuqta
kach'amurqan, Jisuspaq
yach'achikunambaq. Chay Jwanmi
chunchakunapi runakunata, warmiku-
nata niq:

—iUyawayllapa, uchaykikunata
dijashpa, Tayta Dyusta kasushpana,
shutikuyllapa, chay uchaykikunamanda
pirdunashunambaq! nishpa.

⁵Chaymi Jirusalin llaqtamanda, tukuy
chay *prubinsyan Judiyamanda ancha
achka runakuna, warmikuna chay
chunchaman riqlapa, chay Jwanda
uyaq. Kanan Jwanqam chay uchanda
dijaqkunataqa rriyu Jurdambi shutichiq.

⁶Chay Jwanqam chunchakunapim
tiyaq. Kapanqam *kamillupa millwan-
manda kaq. Wach'ukunqam qaramanda
kaq. Kanan payqam atun churqapku-
nata (churqakunata), myil di abijata
mikushpa kawsaq. [Nuta: *Jwamba chay
mudanaraqam *Dyuspaq unay rimaqkunapa
mudananshina karqan.*] ⁷Payqam runaku-
nata yach'achishpa niq:

—Dyusmandam rinna shamuq suq
ancha pudirniyuq maski noqamanda.

Chay ancha kamachikuqpa ñawpam-
biqam noqaqa mana nimachu kashaq.
Chaymi nini, manam balinichu ni
kriyadunshina llaqemba watunda
paskanaypaq. ⁸Chaqa noqaqam qamku-
nataqa yakuwan shutichiykillapa. Piru
chay ancha baliq shamushpaqam,
shutichishunqallapa Dyuspa *Santu
Ispiritumba pudirninwan, chay Santu
Ispiritunwanna purinaykillapa.

Jwan Shutichikuqmi Jisusta shutichirqan
(Mt. 3.13-17; Lk. 3.21-22)

⁹Jisusmi *prubinsya Galiliyapa
Nasarit llaqtanmanda rirqan Rriyu
Jurdanman, *Jwan shutichinambaq.

¹⁰Chayshina Jwan shutichtinqam,
Jisusqa yakumanda lluqshiykashpa,
anaqman chapakushpa, syiluta
kich'akaykaqta rikarqan. Chayman-
daqam rikarqan Dyuspa *Santu
Ispiritunda suq palumitashina
syilumanda urangumushpa payman
shamuqta. ¹¹Chay urasmi syilumanda-
pacha Tayta Dyus Jisusta nirqan:

—iIjitu! iQam ancha kuyashqay
Churiyqa kang! iQamwanmi ancha
kushikuni! nishpa.

Dyablum Jisusta munarqan tyintayta
(Mt. 4.1-11; Lk. 4.1-13)

¹²Chaymandaqam Dyuspa Santu
Ispiritun suq chunchaman Jisusta
aparqan. ¹³Chay chunchapim Jisusqa 40
diyas tukuyta tiyarqan, chukaru kita
animalkunapa ukumbi. Chaypi
kaptinmi, *dyabluqa rikakurqan
tyintanambaq. Chaymandaqam mana
nimapi atishpa tyintaytaqa, Jisuspa
ñawpanmanda ashushpa rirqan.
Chaymandaqam Dyuspa anjilninguna
shamushpa, tukuy imapi Jisusta
yanaparqan.

Jisusmi rirqan Galiliyaman yach'achikuq
(Mt. 4.12-17; Lk. 4.14-15)

¹⁴Chay *Jwan Shutichikuqta karsilap-tinmi, Jisusqa rirqan *prubinsya Galiliyaman, Tayta *Dyuspa shumaq nutisyanda yach'achikuq. ¹⁵Chaymi yumbayta nirqan:

—Tayta Dyusmi qamkunapa laduyki-manna ch'ayamushqa, shumaqta kamachishunanllapa. Chayri qamku-naqa mana allikunata rurashqaykirayku syintishpa, Dyusta rrugayllapa pirduna-shunambaq. Kanan paypi kriyishpa, allipta yuyakuyllapa: Taytanchiq Dyusmi munan washawayninchiqta, nishpa.

Jisusmi ch'usku runakunata qayarqan,
paywan purinanllapa
(Mt. 4.18-22; Lk. 5.1-11)

¹⁶Jisusmi chay *prubinsya Galiliyapi ancha *atun qoch'apa manyanda riykashpa, rikarqan ishkay masapura runakunata. Suqmi shutirqan Simun. Suqqam shutirqan Andris. Chaypim paykunaqa *atarrayanwan piskaykarqan piskadukunata. ¹⁷Paykunatam Jisusqa kayshina qayarqan:

—Shamuyllapa noqawan purinayki. Qamkunaqam yach'angina piskaduku-nata piskayta. Noqaqam rini yach'achishuqllapa, runakunata maskashpa, yach'achinaykillapa, noqapi rikyinanllapa, nishpa.

¹⁸Chaymi paykunaqa chay uras atarrayangunata dijashpa, Jisuswanna rirqan.

¹⁹Riykashpallapa, ashla waqman ch'ayaykashpaqam, Jisusqa ishkay runa masta rikarqan. Paykunaqam Sibidiyupa churinguna karqan. Suqnin shutirqan *Jwan; suqqam *Jakubu. Paykunaqam *yakupi puriq barkumba ukumbi atarrayangunata allichaykarqan.

²⁰Paykunatapismi Jisus qayarqan, paywan pulla purinambaqllapa. Chaymi chay uras das paykunaqa taytanda dijashpa, rirqanllapa Jisuswan. Taytanqam chay barkupiqqa kidarqan wakin yanapakuqninwan.

Suq runapim dyablupa ispiritun tiyaq
(Lk. 4.31-37)

²¹Jisusqam chay runakunawan Kapirawun llaqtaman ch'ayarqan. Chay llaqtapiqam *samana diyapi *sinaguga wasiman yaykushpa, chaypi yach'achikurqan. ²²Chaymi Jisus yach'achikuptinqa, chay uyaqkunaqa ancha ispantashqata uyarqanllapa. Chaqa Jisusqam ancha yach'ayniyuq kamachikuq kashpa, mana yach'achikuqchu *Muysispa liyningu-nata yach'achikuqshina. ²³Chay sinaguga wasipiqam suq runapis karqan. Paypiqam suq millanaypaq *dyablupa ispiritun tiyaq. Chaymi qayach'akurqan:

²⁴—¡A! Qam Jisus Nasaritmanda kaq, ¿ima kwintayuqtaq kangí piñachiwanay-kiqua? ¿Ima, kayman shamushpachu, ringi chingachiwaqllapa? ¡Noqaqam riqsiyki! ¡Qamqam Dyuspa chay *santu Churin kangí! nishpa.

²⁵Chaymi Jisusqa chay dyabluta anyashpa nirqan:

—¡Uyaray! ¡lluqshiy kay runamanda! nishpa.

²⁶Chayshina qatiptinqam, chay dyablupa chay runata atakikunata qoshpa, ancha qayach'akushpa, ukunmanda llushirqan. ²⁷Kanan chayta rikashpaqam, chay runakunaqa ancha ispantashqata chaparqanllapa Jisustaq. Chaymandaqam paykunapura kayshina parlarqanllapa:

—¿Imataq kayqa? ¿Ima laya mushuq yach'achikuqtaq, ima laya kamachi-kuqtaq? ¡Rikay, paypaqqam mana nimachu waq saqra dyablukunaqa!

iChaymi kamachiptinqa, das kasunllapa! nishpa.

²⁸Jisus rurashqambaqmi das parlarqanllapa chay prubinsya Galiliyapa tukuy lugarningunapi.

Jisusmi Simun Pidrupa swigranda kach'akachirqan

(Mt. 8.14-15; Lk. 4.38-39)

²⁹Lluqshishpa chay *sinaguga wasimandaqam, Jisusqa chay *Jakubuwan, *Jwanwan rirqan Simumba, Andrispa wasinman.

³⁰Chaypim Simumba swigranqa jibriwan kamapi karqan. Chaymi Jisusta nirqanllapa:

—Simumba swigranmi qeshyaq, nishpa.

³¹Chaymi Jisusqa chay warmiman qemikashpa, makinmanda rambashpa, shayachirqan. Chayshina shayachiptinmi, das kach'akarqan. Chaymi chay warmiqa chay uras paykunataqa qararqan.

Jisusmi qeshyaqkunata kach'akachirqan

(Mt. 8.16-17; Lk. 4.40-41)

³²Chay diya rupay seqaykaptinmi, ancha achka runakuna, warmikuna tandakarqan Jisusman. Paykunaqam apamurqan yumbay qeshyaqningunata, Jisus kach'akachinan. *Dyablukuna kamachishqan runakunatapis apamurqanllapa, dyablukunata paykunamanda wichukunambaq. ³³Chay llaqtapi yumbay tiyaqkunam tandakashpa, Jisus kaykashqan pungupi tandakarqanllapa. ³⁴Jisusqam chaypiqa kach'akachirqan tukuy laya nanaywan kaqkunata. Suqkunamandapismi dyablukunata qatirqan. Chay dyablukunaqam yach'arqanllapa: Jisukristum Dyuspa Churin, nishpa. Piru Jisusqam mana nimatapis dijarqanchu, paypaq rimananllapaqa.

Jisusmi Galiliyapi yach'achikurqan

(Lk. 4.42-44)

³⁵Qayandin yaqqana achikyaykaptinmi, Jisusqa atarishpa, rirqan suq chunchaman, Tayta Dyusman mañakuq.

³⁶Chay chunchapi kaykaptinmi, Simun Pidruqa chay suqkunawan rishpa payta maskaq, chaypi tarirqanllapa. ³⁷Tarishpaqam, Jisusta nirqanllapa:

—Yumbaymi maskashuykangi, nishpa.

³⁸Piru Jisusqam nirqan:

—Ashwan aku waq sirka llaqtakunaman, waqpipis yach'achikunaypaq. Chaqa chaypaqmi shamushqaqa kani, nishpa.

³⁹Chaymi chay *prubinsya Galiliyapa tukuy llaqtangunaman ch'ayashpaqa, *sinaguga wasikunaman yaykushpa, yach'achikurqan. Dyablukunatapis runakunamanda qatirqan.

Jisusmi suq ismuykaq kwirpuyaq runata kach'akachirqan

(Mt. 8.1-4; Lk. 5.12-16)

⁴⁰Suq diyam suq *ismuykaq kwirpuyaq runa Jisusman shamushpa, ñawpambi qonqorikushpa rruqarqan:

—iTaytitu! Qamqam ancha pudirniyuq kangi. Chayri qam munashpaqa, atingi kach'akachiwayta, nishpa.

⁴¹Chaymi Jisusqa chay millanaypaq runata ancha llakipashpa, paypa sawanman makinda rurashpa nirqan:

—Noqam munani kach'akachishuyta. Kanalitan kach'akay, nishpa.

⁴²Chayta niptinllam, chay ancha fiyu qeshyayqa kwirpunmanda das chingarqan. ⁴³⁻⁴⁴Chaymandaqam Jisusqa chay runata ancha kunarqan:

—Amakish pitapis ni maypipis parlachikungichu. Riy kuramanlla, allita rikashunan. Ufrindaykita apay Dyuspa adurana wasinman, Muysis kamachi-

kushqanda ruranayki, yumban yach'anambaq: Waq runaqam kach'akashqana, nishpa.

⁴⁵Piru waq runaqam mana ruraraqanchu Jisus kunashqandaqa. Ashwanmi payqa rishpa, yumbayta parlachirqan:

—Jisusmi kayshina allita yanapawashqa, nishpa.

Chaymi Jisusqa manana atirqanchu llaqtakunapi yach'achikuyta, ancha achka qeshyaqkuna maskaptinllapa. Chaymi sawa chunchakunapina puriq. Chay chunchakunapi kaykaptimbismi, achka runakuna, warmikunaqa yach'arqanllapa. Chaymi Jisuspa ikinda ancha achkakuna tukuy maymanda chay chunchaman rirqanllapa.

Jisusmi suq runa wañushqashina kwirpuyuqta kach'akachirqan
(Mt. 9.1-8; Lk. 5.17-26)

2¹⁻²Suq diyam Jisusqa kutirirqan chay Kapirawun llaqtaman. Chaymi runakunaqa yach'ashpa: Chaypinam, nishpaqa, ancha achka tandakarqan, Jisusta rikananllapa. Chayraykum Jisus kashqanman undaptinllapa, manana ayparaqanchu chay wasiqa. Chaymi manana karqanchu lugar ni sawa pungupi. Ukupiqam Jisusqa Tayta Dyus kunashqanda yach'achikuykarqan. ³Chay kashqanmanmi ch'usku runakuna suq runa *wañushqashina kwirpuyuqta parapi apamurqanllapa. ⁴Piru chay wasiman ch'ayachishpaqam, mana atirqanllapachu irpuyta uku Jisus kashqanman, ancha unda runakuna kaptin. Chaymi *wasipa sawanman lluqshishpa, tichunda ush'kushpa, chay ush'kutana chay qeshyaqtaqa waskaku-nawan parambi ishkichirqanllapa Jisuspa uku ñawpanman. ⁵Jisusqam chayta rikashpaqa, yuyarqan: Ancharaq

noqapi yuyakunllapa, nishpa. Chaymi chay qeshyaqtaqa nirqan:

—Ijitu, pirdunaykim uchaykikunamanda, nishpa.

⁶Piru chay uku wasipiqam *Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna tiyashpa, uyakuykarqanllapa. Paykunaqam yuyarqan: ⁷Kay Jisusqam yanqa runalla. ¿Imaraykutaq kayshinaqa nin? ¡Chaya rikay! Dyusshina tukushpam, Tayta Dyusta burlyakan. Manam ni pipis atinchu uchakunata pirdunakuytaqa. Tayta Dyusllam chaytaqa atin rurayta, nishpa.

⁸Jisusqam yach'arqanna chay runakuna yuyashqandaqa. Chaymi paykunata tapurqan:

—¿Imaraykutaq qamkunaqa chay mana baliqkunata yuyaykangillapa? ⁹Mayá, ¿imataq mas trabajus ruranaypaq, ninaypaq: “Uchaykikunatam pirdunayki” ichu ninaypaq: “Noqam kach'akachiyki; atarishpa, paraykita tandashpa, riy”, nishpa? ¹⁰Kananqam rini rikachishuq yach'anaykillapa: Tayta Dyus Jisusta pudirniyuqta numbrashqa, runakunata uchangunamanda pirdunanambaq, nishpa.

Chaymandaqam, chay runa wañushqashina kwirpuyuqta nirqan:

¹¹—Atarishpa, paraykita tandashpa, apashpa, riy na wasikiman, nishpa.

¹²Chayshina kamachiptinllam, chay runaqa dasna atarirqan. Chaymi paranda tandashpa, yumbay chapaykaptin, ñawpanllapata rirqan. Chay chapaqkunaqam chayta rikashpaqa, ancha isparentarqanllapa. Chaymi Dyusta ancha alabashpa nirqanllapa:

—iManam nunka kay layataqa rikashqachu kanchiqllapa! nishpa.

Jisusmi qayarqan Libi shutiq runata
(Mt. 9.9-13; Lk. 5.27-32)

¹³Chaymandaqam Jisusqa ririrqan chay ancha *atun qoch'apa

manyanman. Chaymambismi ancha achka runakuna, warmikuna tandakarqan. Chaymi chaypipis payqa paykunata yach'achirqan. ¹⁴Chaymanda riqshina suq lugarta pasaqshinam rikarqan suq runa *Libi shutiqta. [*Nuta: Chay Libillam Matiyupis shutiq.*] Payqam Alfiyupa churin karqan. Chay Libiqam tiyaykarqan kuntribusyun kubrakunan dispachumbi. Payta rikashpaqam, Jisusqa kayshina qayarqan:

—Shamuy, aku noqawan, nishpa.

Chaymi Libiqa chay uras atarishpa, Jisuswana rirqan.

¹⁵Chaymandaqam Jisusqa

*yach'akuqningunawan rirqan Libipa wasinman mikuq. Chaypim karqanllapa wakín *kuntribusyunda kubraquqkuna, suq laya uchayuq runakunapis. Chay uchayuqkunaqam chay mesapilla tiyashpa, Jisuswan pulla mikuykarqanllapa. Jisuspa ikinda achka riqkunapismi chaypiqa karqan. ¹⁶Chaymi *Muysispa liyningunata wakín yach'achikuqkuna, wakín *farisiyu duktrinayuqkunaqa chayta rikashpa, Jisuspa yach'akuqningunata tapurqanllapa:

—¿Imaraykum Jisusqa mikun waq kuntribusyunda kubraquqkunawan, waq uchayuq runakunawanqa? nishpa.

¹⁷Piru Jisusqam uyarqan chay runakuna nishqandaqa. Chaymi paykunataqa nirqan:

—Mana qeshyaqkunaqam mana munanchu ambikuqtaqa. Qeshyaqkunallam munan ambikuqtaqa. Chaymi noqaqa shamushqa kani kay uchayuqkunata washanaypaq. (Chayraykum paykunawan kani.) Piru manam shamushqachu kani washaq allita ruraq tukuqkunataqa, nishpa.

Jisustam ayunupaq tapurqanllapa

(Mt. 9.14-17; Lk. 5.33-39)

¹⁸Suq diyam *Jwan Shutichikuqpa yach'akuqninguna, ayunaykarqanllapa.

Chay *farisiyu duktrinayuqkunapismi ayunaykarqanllapa. Chaymi chayta rikaqkunaqa Jisusman rishpa, payta tapurqanllapa:

—Jwan Shutichikuqpa yach'akuqninguna, chay farisiyukunapis ayunanllapa. ¿Imaraykutaq qamba yach'akuqnikiqkuna mana ayunanllapachu? nishpa.

¹⁹Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Manchu suq runa kasarashpaqa, kumpañirungunata kumbidan shamunambaq fyistanman. Chay kasararaq runa kumpañirungunawan fyistapi kushikuqkunaqam mana ayunanchu, ¿manachu? Chayshina yupaymi noqaqa kumpañiruykunapis pullay kashpaqa, manaraq ayunanllapachu. ²⁰Piru suq diyam (ch'iqniwaqkunaqa) paykunamanda rinllapa akrawaq. Chaypinam paykunapis rinllapa ayunaqqa.

²¹Manam pipis mawka trapunda mushuq trapuwanqa rrimindanchu. Chaqa mushuq trapuwan rrimindaptingam, chay mushuq rritasuaqa qendishpa, ashwamba llikin mawka traputaqa. ²²Chayshinallam llullu *binutapis rurashpa, mana wichunchiqchu mawka *qara taligaman. Chaqa chay llullu binuqam qarwashpa, pach'yachin mawka qara taligataqa. Chayshinam pulla qesachakan binuwan qara taligaqa. Qara taligapismi llikikan. Chayri llullu binutaqa mushuq qara taligakunaman wichushun, chay qara chutakashpa, ama pach'yanambaq. [*Nuta: Jisus chay mushuq yach'achikushqanqam chay llullu binushina. Isrraylinukunapa chay unay kustumbirungunaqam chay mawka qara taligashina.*]

Samana diyapim trigukunapa ispigangunata pitirqanllapa

(Mt. 12.1-8; Lk. 6.1-5)

²³Suq *samana diyapim Jisusqa yach'akuqningunawan tarpudukunapa ukunda riykarqan. Chaymi chay

yach'akuqninguna mallaqnashpa, pasaqshina trigukunapa ispigangunata pitikushpa, qaqokushpa, mikurqanllapa. ²⁴Chaypaqmi *farisiyu duktrinayuqkunaqa Jisusta nirqanllapa:

—Muysismi kamachikushqa, samana diyapi ama trabajananchiq. iRikay! Chay yach'akuqnikikunaqa trabajaykanllapa. Manam kasunllapachu Muysis nishqandaqa, nishpa.

²⁵Chaymi Jisusqa chay farisiyukunata nirqan:

—¿Ima, manachu liyishqallapa kangi chay unay gubyirnu *Dabid kumpañirungunawan mallaqnashpa rurashqandaqa?

²⁶Chaqa payqam yaykurqan chay unay *karpamanda adurana wasiman mikunata maskaq. Chay tyimpupim chay kura Abyatarqa mas kamachikuq *isrraylinu kura kashpa, chay adurana wasita kwidaq. Chay adurana wasipi *ufrinda tandakuna kaqmi kurakunapaqla karqan. Piru chay Dabidqam mana dirichuyuk kashpapis, chay ufrinda tandakunata mikushpa, chay kumpañirungunatapis qorqan mikunambaqllapa.^b

²⁷Jisusqam nirqambis:

—Dyusqam samana diyataqa runakunapaq ruraraqan, paykunata yanapanambaq. Manam ruraraqanchu samana diyataqa, runakunapa patrunninshina kanambaqqa. ²⁸Noqaqam *Dyusmanda Shamuq Runa kashpa, samana diyapa dwiñun kani. Chaymi atini kamachikuyta: Kaymi alli ichu kayqam mana allichu, samana diyapi rurananchiqqa, nishpa.

Jisusmi kach'akachirqan suq qendishqa makiyuq runata
(Mt. 12.9-14; Lk. 6.6-11)

3 ¹Suq *samana diyapim Jisusqa ririrqan *sinaguga wasiman. Chaypim karqan suq qendishqa

makiyuq runa. ²Kanan wakinqam Jisustaqa mana shaykuq chaparqanllapa: ¿Ima, kay samana diyapinachu rin kach'akachiq kay qendishqa makiyuqtaqa? Chayta ruraptinqa dimandashun, nishpa. ³Jisusmi chay qendishqa makiyuqtaqa nirqan:

—Atarishpa, shamuy kay ch'awpiyllapaman, nishpa.

⁴Chaymi chay runa ch'awpiman riptinqa, Jisusqa yumbay chay runakunata tapurqan:

—Tayta Dyusqa, ¿imatam kamachiwanchiq, samana diyapi rurananchiqqa? ¿Allita rurananchiq ichu maluta? ¿Munanchu runapa bidanda washananchiq ichu wanchinananchiq? nishpa.

Chayshina Jisus tapuptinqam, chay runakunaqa uyaraplla (uyaralla) kidarqanllapa. ⁵Piru Jisus nishqandaqam mana nimatapis munarqanllapachu intyindiyaqqa. Chaymi Jisusqa ancha chapashqanshina malagana-yashpa, chay qendishqa makiyuq runataqa nirqan:

—Chutay makikita, nishpa.

Chaymi chay runa makinda chutaptinqa, dasna allinyarqan. ⁶Chayta rikashpam, chay *farisiyu duktrinayuqkunaqa llushishpa, gubyirnu *Irudispa partidungunawan parlarqanllapa, Jisusta wanchinanllapa.

Jisustam achka runakuna kish'kicharqanllapa

⁷⁻⁸Jisusmi *yach'akuqningunawan ririrqan chay ancha *atun qoch'apa manyanman. Chaypi ancha shumaq milagrukunata rurariptinmi, achka runa, warmi yach'ashpa, chay *prubinsya Galiliyapa llaqtangunamanda tandakarqanllapa Jisusman. Shamurqambismi prubinsya Judiyamanda, Jirusalin

llaqtamanda, Idumiyamanda, Tirumanda, Sidunmanda, rriyu Jurdamba waq ladun chimbanmandapis Jisusta rikaq. ⁹⁻¹⁰Chay runakuna, warmikunam ancha undarqan Jisus kashqanman. Chaymi yumbay qeshyaq-kuna kach'akanambaq kumsanakuyqa, waqmanda kaymanda chutakashpa, Jisuspa kapanda munashpa llamkayta, ancha kish'kiyachirqanllapa paytaqa. Chaymi Jisusqa yach'akuqningunata kamachirqan, *yakupi puriq barkuta apamunanllapa, chay barkupi tiyashpa yach'achikunambaq.

¹¹Kanan *dyablupa ispiritunwan puriqkunam Jisusman shamushpa, ñawpambi qonqorikurqanllapa. Paykunapim dyablukunapa *ispiritun-guna tiyarqanllapa. Chay dyablukunapam Jisusta rikashpaqa qayach'akuqllapa:

—iQamqam Dyuspa Churin kangil nishpa.

¹²Piru Jisusqam chay dyablukunataqa anyarqan uyarananllapa, ama chayshina rimananllapa.

**Jisusmi yumbay yach'akuqningunamanda
dusita akrarqan, apustulninguna
kanambaq**

(Mt. 10.1-4; Lk. 6.12-16)

¹³Jisusqam suq lumapa sawanman llushishpa, yach'akuqningunata qayarqan, payman shamunanllapa. ¹⁴Riptinllapaqam, paykunamanda akrarqan dusi yach'akuqningunata, paywan pulla purinanllapa, suq lugarkunaman kach'aptin, pay nishqanda suqkunata yach'achinanllapa. [Nuta: Chay dusi akrashqangunapam *apustulninguna shutiqlapa.] ¹⁵Paykunataqam ancha pudirniyuqta rurarqan, atinambaqllapa qeshyaqkunata kach'akachiyta, atinambaq *dyablukunata runakunamanda qatiyta. ¹⁶Chay dusi akrashqan

runakunapam kaykuna karqan: Suqmi shutiqlaq Simun. Paypaqllam Jisukristuqa nirqan: “Paylla Pidrupis shutinga”, nishpa. ¹⁷Ishkayqam karqan Sibidiyupa churinguna *Jakubuwana masan *Jwan. Paykunapam Jisukristu nirqan: “Buwaniqjismi shutingallapa”, nishpa. Chay shutingam rimaynimbiqa munan niyta: “Lanyashina rimayniyuqkuna”, nishpa. ¹⁸Chay suqkunapam shutiqlapa: Andris, Filipi, Bartulu, Matiyu, Tumas. Suqqam karqan Alfiyupa churin Jakubu. Suqqam karqan Tadiyu. Suqqam karqan suq Simun. Payqam isrraylinu *Kananista partidumanda karqan. ¹⁹Suqqam karqan *Judas Iskaryuti. Chay Judasmi suq tiyimpumanda Jisusta randikurqan.

**Wakin runakunam nirqanllapa:
“Jisustash dyablu yanapan”, nishpa**
(Mt. 12.22-32; Lk. 11.14-23; 12.10)

²⁰Jisusmi chay yach'akuqningunawan yaykurqan suq wasiman. Chaymam-bismi, ancha achka runa, warmi tandakarqan. Chaymi Jisusqa yach'akuqningunawan chay shamuykunata yach'achishpa, yanapashpa, mana ni atirqanllapachu mikuyta. ²¹Chayshina kaykaptinllapam, suqkuna rimarqanllapa:

—Jisusqash lukuyashqa, nishpa.

Chaymi Jisuspa ayllunguna chayta uyashpaqa, rirqanllapa Jisusta apamuy wasinman.

²²Kanan *Muysispa liyningunata yach'achikuqkunam Jirusalin llaqtamanda Jisusman shamushpa, kayshina rimarqanllapa:

—Chay mas kamachikuq *dyablu *Bilsibupa ispiritunqam Jisuspi tiyan. Chaymi chay Bilsibu yanapaptin, payqa atin dyablukunata runakunamanda qatiyta. Manaqa manam atinmanchu qatiyta, nishpa.

²³Chaymi Jisus chayta yach'ashpaqa, chay washan rimaqkunata qayashpa, kay kumparasyunda rurashpa nirqan:

—Chay dyablucqam mana nunka atinmanchu pay mismuqa qatikayta suq runamandaqa. ²⁴Chayshinallam suq nasyumbi tiyaqkunapis paykunapura pilyashpa, wanchinakushpaqa, ñimashinam atinmanllapa kawsaytaqa? ²⁵Chayshinallam suq ayllupi paykunapura wanchinakushpaqa limpuna chinganmanllapa. ²⁶Chayshinallam dyablupis mana munanchu pay mismu wanchikaytaqa. Chayshina wanchikashpaqach'i, chinganmanna.

²⁷Kaytapis uyayllapa: Suq ladrunqam mana dasqa atinchu qoch'iyta imangunata suq ancha wapu runataqa. Ashwanmi puntata chay wapu runawan pilyan binsinangaman. Chayshina binsishparaqmi, alli alli ch'aqnashpa, atin imangunata qoch'iytaqa. (Chay runashinam noqapis dyabluta binsishpa, runakunata, warmikunata qoch'ini washanaypaq, nishpa.)

²⁸⁻³⁰(Dyuspa *Santu Ispiritunmi Jisukristuta ancha yanaparqan achka milagrukunata ruranambaqqa.) Piru wakin runakunaqam Jisuspaq rimaykarqanllapa: “Jisustaqam dyablu yanapaykan”, nishpa. Chaymi Jisukristuqam chay rimaqkunataqa nirqan: —(Chayshina kuntrayta rimashpaqam, Dyuspa Santu Ispiritumbaq “dyablum” niykangillapa.) Alliptam niykillapa, runakuna allipta mañakuptinmi, Taytanchiq Dyus tukuy laya uchangunata, mana baliq rimashqangunata rin pirdunaq. Piru mayqan runa Santu Ispiritumbaq niptin: “Chayqam dyablu” nishpaqam, chay runataqa Taytanchiq Dyusqa mana nunka rinchu pirdunaq, nishpa.

Jisuspa masangunam mamanwan payman ch'ayarqanllapa
(Mt. 12.46-50; Lk. 8.19-21)

³¹Jisus chay wasipi kaykaptinmi, maman masanguna chayman

ch'ayashpa, sawamandalla Jisusta qayachirqan. ³²Chaymi Jisuspa ladumbi tiyaykaqkunaqa paytaqa nirqanllapa:

—Mamaykiwan masaykikunash sawapi shuyashuykangillapa, nishpa.

³³Chaymi Jisusqa nirqan:

—¿Pitaq mamay? ¿Pitaq masaykunaqa?

³⁴Chaymandaqam rridurnimbi kaqkunata chapashpa nirqan:

—Qamkunam mamay, masaykunaqa kangillapa. ³⁵Chaqa Tayta Dyus munashqanda kasuqkunam mamay, masaykuna, paniykunaqa, nishpa.

Jisukristum suq kumparasyunda ruraran tarpukuqwan
(Mt 13.1-9; Lk. 8.4-8)

4 ¹Suq diyam Jisus ririshpa chay *atun qoch'apa manyanman, yach'achikurirqan. Chaymambismi ancha achka runa, warmi tandakarqan, payta uyanambaq. Chaymi kish'kichaptinllapa, Jisusqa *yakupi puriq barkuman lluqshishpa, barkumandana paykunata yach'achirqan. Paykunaqam manyapilla kidashpa uyarqanllapa.

²Chaymi Jisusqa achka laya kumparasyunda rurashpa, kayshina yach'achikurqan:

³—Mayá, kayta uyawayllapa: Suq runam rirqan tarpukuq. ⁴Chaymi tarpukushpa, simillanda shikwaptinqa, wakin simillaqa ñanman ishkirqan. Chay simillitamat pishqokuna shamushpa limpu pallarqan. ⁵Wakin simillaqam kaskajuman ishkirqan. Chaymi chay simillaqa sawapilla kashpa, wayralla wiñarqan. Piru kaskaju kashqanraykum, mana ch'upakurqanchu ukukamanqa. ⁶Chaymi rupayaptinqa, das chakirqan, mana ukukaman ch'upakushqanrayku. ⁷Wakin simillaqam kashakunapa ukunman ishkirqan. Chaymi wiñaykaptinqa,

kashakuna maqaptin, limpu chingarqan. Manam nimatapis puqorqanchu. ⁸Piru wakin simillakunaqam allin allpaman ishkirqan. Chaykunaqam shumaqta wiñashpa, allita puqorqan. Wakinqam kada simillita 30 granusta puqorqan. Wakinqam 60 granusta puqorqan. Piru wakinqam syin granusta puqorqan. ⁹iChayri qamkuna rinriyuqkuna, allita uyawayllapa kay nishushqayta!

**Kayraykum Jisusqa achka
kumparasyunda rurashpa
yach'achikurqan**
(Mt. 13.10-17; Lk. 8.9-10)

¹⁰Chay achka runakuna riptinqam, Jisusqa chay dusi akrashqangunawan, wakin *yach'akuqningunawan kidarqan. Chaymi paykunaqa Jisusta tapurqanllapa:

—¿Imaraykutaq kumparasyunwan yach'achikungi? Chay nishqaykiqa ¿imam munan niyta? nishpa.

¹¹Chaymi Jisusqa nirqan:

—Taytay Dyuslla yuyashqandam qamkunataqa yach'achiyki: Kayshinam ancha shumaqta rini kamachikuq, nishpa. Piru manam balinchu chay mana munaq kriyiqkuna chaypaq yach'ananllapaqa.

¹²Chaymi achka kumparasyunwanlla yach'achikuni, paykunaqa chapashpa, uyashpapis, ama allita intyindinanllapa. Chaqa manam balinchu, paykuna amalas noqapi kriyishpa, uchangunamanda pirdunadu kanambaqqa, nishpa.

**Jisukristum chay kumparasyunda
intyindichikurqan**
(Mt. 13.18-23; Lk. 8.11-15)

¹³Jisukristum chay yach'akuqningunata nirqambis:

—¿Ima qamkunapischu mana intyindishqa kangiy chay kumparasyundaqa? Chayshina mana intyindishpaqa, ¿imashinataq ringillapa intyindi suq kumparasyun-

gunawan yach'achikuptyiqa? ¹⁴Suq runa Dyus nishqanda yach'achikuqqam chay tarpukuq runashina. Chaymi yach'achikushqanqa chay similla shikwashqanshina. ¹⁵Wakin runakunaqam ancha angu shunqoyuqkuna chay angu ñanshina. Chaymi *dyabluqa paykunaman rishpa, uyakushqanda limpu qonqachin. Chaqa dyabluqam chay pishqokuna simillata ñanmanda pallaqkunashina. ¹⁶⁻¹⁷Chay kaskaju ch'akraqam yach'achiwanchiq chay das disanimakaqkunapaq. Chaqa paykunaqam Dyuspa shumaq nutisyanda uyashpaqa, kushikushpa das kriyinllapa. Piru manam allitachu noqapiqa yuyakunllapa. Chaymi noqapi kriyishqanrayku qesachadu kashpaqa, das disanimakashpa, manana munanllapachu noqapi kriyiytaqa. ¹⁸Wakin runakunaqam chay kashapa ukumbi tarpudu wiñaqkunashina. Chaqa paykunaqam Dyus nishqanda uyashpa, das ch'askinllapa. ¹⁹Chaymandaqam kay mundupa imangunapaq llakishpa, tukuy imayuq munashpa kayta, Dyusta das qonqanllapa. ²⁰Piru wakinqam Dyus nishqanda uyashpa, ch'askishpaqa, allipta paypi yuyakunllapa. Chaymi paykunaqa chay similla allin allpapi wiñaqkunashina. Chaqa Dyusta kuyashpa, kasushpam, shumaqta kawsanllapa. Chaymi paykunaqa chay similla 30 puqoqkunashina. Wakininqam Dyusta masta kuyashpa, chay similla 60 puqoqkunashina. Llalli wakinqam Dyusta masta kuyashpa, chay similla syin puqoqkunashina.

**Jisusmi suq kumparasyunda
rurarqan michawan**
(Lk. 8.16-18)

²¹Kay kumparasyunda rurashpapismi, Jisusqa yach'achikurqan:

—Mayá, ¿suq michataqachu ruranchiqman suq kajumba waranman ichu suq kamapa waranman? Manám. Ashwanmi altupi ruranchiqqa, allita achikchakunanqa. ²²Chayshinallam

yumbay pakadu kaqqam suq diyaqa manana pakaduchu rin kaq. Ashwanmi achka runakuna chay mana yach'ashqangunata rinllapa yach'aq.
²³Chayri qamkuna rinriyuqkunaqa, allita uyawayllapa kay nishushqayta, nishpa.

²⁴Chaymandaqam kayshinapis yach'achikurqan:
 —Allita kasuyllapa kay uyakushqaykita. Qamkuna allita kasuwaptikiqam, Taytanchiq Dyusqa masta rin yach'achishuqllapa. ²⁵Allita uyawayllapa, chay allita yach'akuqtam Dyusqa masta rin yach'achiq. Piru chay mana allita uyakuq-taqam chay ashla yach'akushqandaqa limpu rin qonqachiq.

Jisusmi suq kumparasyunda ruraraqan tarpudu wiñaqwan

²⁶Kayshinapismi Jisusqa yach'achikurqan:
 —Taytanchiq Dyusta ancha achka runakuna, warmikuna shumaqta kasushpaqam, suq tarpudushina rin kaq. Chaqa suq tarpukuqam simillanda ch'akrambi tarpushpaqa, chaypina dijan wiñanambaq, ¿manachu? ²⁷Chaymandaqam chay dwiñuqa ch'akranmanda rishpaqa, puñun, rikch'akan. Manam yach'anchu, imashinam wiñan chay simillaqa, nishpaqa. ²⁸Piru chay simillaqam gustunlla wiñashpa, allpamanda lluqshin. Chayshina wiñashpa atunyashpaqam ispiqanna. Chaymandaqam chay muritungunaqa qarwanna. ²⁹Chayshinam kusicha tyimpuqa ch'ayamunna. Chaymi runakuna rinna syigaq. [*Nuta: Chayshina yupaymi Dyuspaq yach'achikuptinchiq, mas achka runakuna, warmikuna payta kasuykan.*]

Jisusmi suq kumparasyunda ruraraqan ñapushpa murunwan
 (Mt. 13.31-32; Lk. 13.18-19)

³⁰Jisusqam nirqambi:
 —¿Ima mas kumparasyunda rurashpam, atini qamkunata yach'achishuyta: “Taytan-

chIQ Dyustam ancha achka runakuna, warmikuna shumaqta rin kasuq”, nishpa?
³¹Chayqam ñapushpa murunshina rin kaq. Chaqa chay ñapushpa murunqam yumbay simillamanda mas uchulita, ¿manachu?
³²Piru allpapi pambakashpaqam, uchulita kashpapis, atunda wiñan yumbay yurakunata binsishpa. Kanan ancha achkatam rikrakun. Chay rikrangunapim pishqetukunapis tiyashpa llandukun. [*Nuta: Chay ñapushshinam Dyusta kasuqkunaqa ashllita kashpapis, ancha rinllapa achkayaq.*]

Jisusqam achka kumparasyunwan yach'achikurqan
 (Mt. 13.34-35)

³³Jisusmi chayshina achka kumparasyunwanlla yach'achikurqan, chay uyaqkuna may intyindinangaman.
³⁴Piru yach'akuqningunatallam intyindi-chiq chay kumparasyungunapaq.

Jisusmi wayrata, yakuta qasillachirqan
 (Mt. 8.23-27; Lk. 8.22-25)

³⁵Chay diyallam yaqqana tutayaykaptin, Jisusqa yach'akuqningunata nirqan:
 —Aku kay *atun qoch'apa waq ladu chimbanman, nishpa.
³⁶Chaymi paykunaqa, runakunata dijashpa, *yakupi puriq barkupi Jisusta aparqanllapa. Wakin barkukunapipismi runakunaqa pullan rirqan yapachashpa.
³⁷Piru riykaptinllapam, ancha jwirtita wayrarqan. Chaymi yakuqa ancha maqchikamushpa chay barkuman undaykarqanna.
³⁸Chay barkupiqam Jisusqa iki ladupi suq sawanapa sawambi umanda rurashpa puñuykarqan. Chaymi chay yach'akuqningunaqa utqaymaya rikch'achishpa, Jisusta nirqanllapa:
 —iAy, Taytitu! iYakumanmi seqaykanchiqna! ¿Ima, manachu noqaykunata llakipawangi? nishpa.
³⁹Chaymi Jisusqa atarishpa, wayrata, yakuta jwirtita rimashpa kamachirqan:

—iQasillay! nishpa.

Chayshina kamachiptinqam, chay wayra, tukuy chay yaku maqchikamuykaq limpu qasillarqan. ⁴⁰Chaymandaqam chay yach'akuqningunata nirqan:

—¿Imaraykutaq qamkunaqa manchar-qaykillapa? ¿Ima manachu allita noqapi yakuqungillapa? nishpa.

⁴¹Chaymi chay yach'akuqningunaqa ancha manchashqata paypura kayshina parlarqanllapa:

—¿Ima laya runataq kay Siñurnin-chiqqa? iRikay, wayrawan yakuta kamachiptinqa, das kasun! nishpa.

Suq luku runam kadinakunata pitirqan

(Mt. 8.28-34; Lk. 8.26-39)

5 ¹Chayshina rishpaqam ch'ayarqanllapana waq chimba Gadara lugar shutiqmanna. ²Chay *yakupi puriq barkumanda lluqshiptinllapaqam, Jisuspa ñawpanman kallpaylla ch'ayarqan suq luku runa *dyabluwan puriq. ³Chay runaqam pantyungunapi tiyaq. Kanan ancha jwirsayuqmi kaq. Chaymi kadinakunawan watashpapis, mana pipis atiqchu sujitaytaqa. ⁴Sujitananllapa yuyashpam, kutin kutin makingunamanda ch'akingunamanda kadinakunawan ch'aqnaqllapa. Chayshina ruraptinllapapismi, chay runaqa kadinakunata limpu pitishpa, maytapis riq. ⁵Chay runaqam punchawnindin, tutupnindin qaqakunapi, pantyungunapi qayach'akushpa puriq. Kanan rumikunawanmi paylla chankakashpa limpu chuqrikaq. ⁶Chay runaqam karumanda Jisusta rikashpa, kallpaylla rishpa, ñawpambi qonqorikurqan. ⁷⁻⁸Chaymi Jisusqa nirqan:

—Qam, dyablu mana baliq, lluqshiy kay runamanda, nishpa.

Chayshina niptinqam, chay dyabluqa kayshina qayach'akurqan:

—¿Imapaqmi noqamanqa mitikungi qam anaq altu Dyuspa Churinga? iYush'ayku, amar qesachawaychu! nishpa.

⁹Chayshina qayach'akushpa niptinqam, Jisusqa tapurqan:

—¿Imataq shutingi? nishpa.

Chaymi dyabluqa nirqan:

—Noqaykunaqam shutini Manada, ancha achka kashqayllaparayku, nishpa.

¹⁰Chay dyablukunaqam kutin kutin Jisusta rrugarqan:

—Yush'ayku, kay lugarmandaqa ama qatiwayllapachu, nishpa.

¹¹Chay qaqapa ladumbim ancha achka kuchikuna mikuykarqan.

¹²Chaymi dyablukunaqa Jisusta rrugarqan:

—Kach'awayllapa, waq kuchikunaman yaykunayllapa, nishpa.

¹³Chaymi Jisusqa nirqan:

—Mayá, riyllapa, nishpa.

Chaymi dyablukunaqa runamanda lluqshishpa, kuchikunamanna yaykurqan. Yaykuptinllapaqam, kuchikunaqa chay qaqamanda kallpashpa, limpu qaqayashpa, yumbaynin yakuman seqashpa, ch'uqashpa wañurqanllapa. Chay qaqayaq kuchikunaqam ishkay milch'ikarqan.

¹⁴Chaymi chay kuchikunata michiqkunanaqa ancha manchashpa kallparqanllapa abisakuq:

—Jisukristum kay kusaskunata rurashqa, nishpa.

Paykunaqam abisarqan ch'akrapikaqkunata, llaqtapi kaqkunata. Chaymi ancha achka runakuna, warmikuna shamurqanllapa rikaq, mayá, ¿imash kashqa? nishpa. ¹⁵Chayshina ch'ayamushpaqam, chay runataqa rikarqanllapa manana lukutachu. Ashwanmi kapanda rurakushpana, Jisuspa ladumbi shumaqta tiyaykarqan.

Chaymi chay runakuna, warmikuna chayshina rikashpaqa, anchana mancharqanllapa. ¹⁶Chay michidurku-naqam chay lukupaq, chay kuchikunapaq manyaqlla paykunata parlachir-qanllapa. ¹⁷Chaymi chay shamuqkunaqa Jisusta ancha rrugarqanllapa, lluqshinan paykunapa lugarninmanda.

¹⁸Kanan Jisus yaykuptin *barku-manqam, chay kach'akashqa runaqa ancha rrugarqan, pullan rinambaq.

¹⁹Chaymi Jisusqa nirqan:

—Noqawan rinaykimandaqam mas allin aylluykikunawan wasikiman rinayki. Rishpaqa, paykunata parlachiy Dyus llakipashushpa yanapashush-qambaq.

²⁰Chaymi chay runaqa rishpa, dyis llaqtakunapa *prubinsyambi kayshina parlachikurqan: “Jisusmi ancha yanapa-washqa” nishpa. Kanan yumbay uyaqkunaqam ancha ispanashqata kushikurqanllapa.

**Jisusmi suq warmita kach'akachishpa,
Jayrupa chinanda kawsachimurqan**
(Mt. 9.18-26; Lk. 8.40-56)

²¹Jisusmi kutirirqan *yakupi puriq barkupi *atun qoch'apa suq ladun chimbanman. Chaypipismi ancha achka runakuna, warmikuna tandakarqan, payta uyanambaq. ²²Paykunawan kaykaptinmi, *sinaguga wasipa suq kamachikuqnin chayman ch'ayamurqan. Chay runaqam Jayru shutiq. Paymi Jisuspa ñawpambi qonqorikushpa, ²³kayshina rrugarqan:

—Taytiti, suq faburta ruraway. Chinaymi wañuykanna. Akur makikita sawambi rurashpa, kach'akachinayki, ama wañunambaq, nishpa.

²⁴Chaymi Jisusqa paywanna rirqan. Chayshina riykaptinqam, ancha achka runakuna, warmikuna ikinda rishpa, ñambiqa Jisusta kish'kicharqanllapa.

²⁵Chay ikinda riqkunapim suq qeshyaq warmi karqan. Chay warmitaqam dusi watakuna tukuyta yawar mana dijarqanchu. ²⁶Chaymi ambikuqkunaman rishpa ancha ñakarqan. Kanan qellaynindapismi limpuna ushyashqa karqan. Piru manam nimatapis kach'akarqanchu. Ashwanmi mastana ashwambayarqan. ²⁷⁻²⁸Chaymi payqa Jisuspaq uyakushpa, yuyarqan: ¿Imanayraq Jisuspa kapitanda llamkayman kach'akanaypaq? nishpa. Chaymi runakunapa ukundalla rishpa, ikimanda aypakushpa, kapanda llamkarqan. ²⁹Chay llamkashqan urasllam yawarqa das dijarqan. Chaymi kwirpundaqa kach'akashqatana tantiyarqan. ³⁰Piru Jisusqam pudirnin lluqshiptinqa, yach'arqanna. Chaymi ikiman tikrakashpa tapukurqan:

—¿Pitaq kapayta llamkashqa? nishpa.

³¹Chayshina tapukuptinmi, chay *yach'akuqningunaqa nirqan:

—Rikay, achka runakunam

kish'kichashuykangi. ¿Chaychu ningi: “¿Pitaq kapayta llamkashqa?” nishpaqa?

³²Piru Jisusqam yumbayta ancha chaparqan, yach'anambaq, ¿Pim kapayta llamkashqa? nishpa. ³³Chaymi chay warmiqa yuyarqan: Noqapaqmi chapakuykan, nishpa. Chaymi manchaywan ch'apsikashpa rirqan, ñawpambi qonqorikushpa, tukuy ima pasashqanda Jisusta niq. ³⁴Jisusqam chay warmita nirqan:

—Ijita, noqapi yuyakushqaykiraykum kach'akashqana kangi. Kushikushpana riy. Chaqa chay qeshyaynikimandam ringi kach'akashqana kidaq, nishpa.

³⁵Chayshina Jisus chay warmiwan parlanangamanmi, chay Jayrupa wasinmanda abisuwan ch'ayamushpallapa, Jayruta nirqan:

—Chinaykiqam wañushqana. Akuna. Amana piñachiychu kay yach'achikuq siñurtaqa, nishpa.

³⁶Piru chay nishqanllapata mana kasushpam, Jisusqa Jayruta nirqan: —Ama manchaychu. Yuyakuylla noqapi, nishpa.

³⁷Chayshina nishpaqam, Jisusqa chay ikin riqkunataqa manana aparqanchu yumbaytaqa. Aparqanqam Jayruta, Pidruta, *Jakubuta, masan *Jwandalla.

³⁸Chayshina Jayrupa wasinman ch'ayashpaqam, uyarqan ancha waqashpa yupakuykaptinllapa.

³⁹Chaymi Jisusqa yaykushpa uku wasinman nirqan:

—¿Imapaqmi kunyallaqa waqaykangi-llapa? Chinaqam mana wañushqachu. Puñuykanllám, nishpa.

⁴⁰Chayshina niptinqam, chaypi kaqkunaqa Jisusta asiparqanllapa. Piru Jisusqam yumbay ukupi kaqkunata sawaman surqoshpa, chay chinapa taytanda, mamanda apashpa, chay kimsa pullan riqkunawanlla yaykurqan chay alma kashqanmanqa. ⁴¹Chaymandaqam chinata makinmanda piskashpa nirqan:

—Talita kumi.

Chay nishqanqam rimaynimbiqa munan niyta: “Chinita, qamtam niyki, iatarimuy!” nishpa.

⁴²Chaymi chinaqa chay uras wañushqanmanda atarishpa purirqanna. Payqam dusi watayuq karqan. Chay rikaqkunaqam ancha ispantarqanllapa.

⁴³Piru Jisusmi paykunataqa ancha jwirtita kamachirqan, ama pitapis chaytaqa parlachinanllapa. Nirqambismi chay chinata qarananllapa.

Jisustam Nasaritpi disprisyarqanllapa
(Mt. 13.53-58; Lk. 4.16-30)

6 ¹Chay llaqtamandaqam Jisusqa uywakashqan llaqta Nasaritmanna kutirqan. *Yach'akuqningunapismi pullan rirqanllapa. ²Chaypiqam *samana diya ch'ayamuptinqa, Jisusqa

yach'achikuykarqan *sinaguga wasipi. Chaymi achka llaqta masinguna uyashpaqa, ancha chapashqanshina rimarqanllapa:

—¿Maypitaq waq imaqa chaykunataqa yach'akushqa? ¿Ima yach'ashqandataq yach'achiwanchiq? ¿Imashinataq waq runaqa milagrukunataqa rurán? ³Chaqqa waqqam chay karpintiru. *Maryapa ullqo wawan. *Jakubupa, *Jusipa, *Judaspa, Simumba masanmi kay runaqa. Paningunapismi noqanchiqkunawan kay llaqtapi tiyanllapa.

Chayshina nishpam, ancha rimarqanllapa. Kanan paykunaqam mana munarqanllapachu Jisusta uyaytaqa.

⁴Chaymi Jisusqa nirqan:

—Yumbay llaqtakunapi *Dyuspaq rimaqkunataqam shumaqta ch'askinllapa. Chay rimaqkunapa llaqta masingunalla, ayllunguna, wasimbi tiyaqkunallam mana shumaqtachu ch'askinllapaqa.

⁵Chaymi payqa chay Nasarit llaqtam-biqa manana atirqanchu achka milagrukunata ruraytaqa. Wakin qeshyaqkunapa sawambi makinda rurashpam kach'akachirqan. ⁶Chaypaqmi Jisusqa ancha yuyarqan: ¿imaraykutaq kay llaqta masiykunaqa mana munanchu noqapi yuyakuytaqa? nishpa.

«Chaymandaqam Jisusqa chay sirka llaqtitakunamanna rirqan yach'achikuq.»

Jisusmi chay dusi apustulningunata kach'arqan, Dyuspaq yach'achikunanllapa
(Mt. 10.5-15; Lk. 9.1-6)

⁷Jisusqam chay dusi *apustulningunata qayashpa kamachirqan, ishkay ishkay rinanllapa yach'achikuq. Pudirninda paykunataqa qorqan, *dyablukunata runakunamanda qatinanllapa. ⁸Paykunatam kamachirqan:

—Ñanda rinaykillapaqa, ama nimatapis apayllapachu. Kadunu suq qeru burdundalla apayllapa. Alfurjata, fiyambrita, qellayta ama apayllapachu. ⁹Llanqekushpalla sapalan kapaykiwanlla riyllapa. Ama apayllapachu ishkey kapaykitaqa. ¹⁰Pusadata tarishpaqa, chaypilla kidayllapa, chay llaqtamanda rinaykikaman. Ama tiyayllapachu suq wasipi suq wasipiq. ¹¹Piru mayqan llaqtapi mana munapinllapa ch'ayachishuyta, ama kidayllapachu chaypiqa. Piru chay llaqtamanda rinaykillapaqa llanqekimanda allpata ch'apsishpa riyllapa, ama ni allpanda apanaykillapa, yach'ananllapa: Paykunaqam manana kwintayuqchu noqanchiqkunawanqa, nishpa. Alliptam niykillapa, chay fyirusyashuqkunaqam jwisyu diya ch'ayamuptinqa, chay *Sudumawan Gumurra llaqtakunamanda mas kastigadu rinllapa kaq, nishpa.

¹²Chayshina kamachiptinmi, paykunaqarishpa, runakunata, warmikunata yach'achirqan, uchanllapata dijashpa, Dyustana kasunambaqllapa. ¹³Paykunaqam qatirqan achka dyablukunatapis. Qeshyaqkunapa sawanman asiytita rurashpam, paykunatapis kach'akachirqan.

Gubyirnu Irudismi Jwan Shutichikuqta wanchichishqa karqan
(Mt. 14.1-12; Lk. 9.7-9)

¹⁴Chay llaqtakunapa gubyirnun *Irudismi Jisuspa famanda yach'arqan, yumbay parlaptinllapa. Chay famata yach'ashpaqam nirqan:

—Alma *Jwan Shutichikuqmi wañushqanmanda kawsamushqana. Chaymi chay milagrukunata atin rurayta, nishpa.

¹⁵Suqkunaqam niqllapa:

—*Dyuspaq rimaq chay alma *Eliyasmi kawsamushpa, Jisusna shutin, nishpa.

Wakinqam niqllapa:

—Payqam Dyuspaq suq mushuq rimaq kanman, chay unay rimaqkunashina, nishpa.

¹⁶Gubyirnu Irudisqam chaykunata yach'ashpaqa nirirqan:

—Chay Jisusqam alma Jwan Shutichikuq. Manchu noqaqa umanda pitichirqay. Chay alman kananqa kawsamushqa, nishpa.

¹⁷⁻¹⁸Chaqa chay alma Jwan Shutichikuq kawsaykaptinraqmi, chay gubyirnu Irudisqa masan Filipipa warmin Irudiyasta purichiykarqan. Chaymi Jwan Shutichikuqqa mana manchashpachu, anyashqa karqan:

—Manam balinchu masaykipa warminwan kanaykiqa, nishpa.

Chaymi Irudisqa Jwandaqa karsilachishpa, kamachirqan kadinakunawan watananllapa. ¹⁹Kanan chay warmi Irudiyasmi Jwan Shutichikuqtaqa ancha ch'iqnishpa, munarqanna wanchiyta, piru manam atirqanchu wanchiytaqa.

²⁰Chaqa Irudisqam Jwanda washashpa, chay warmin Irudiyasta nirqan:

—Ama wanchishunchu, nishpa.

Chaqa payqam Jwanda ancha rrispitashpa yuyarqan: Jwanqam ancha allin runa. Dyustam ancha allita kasun, nishpa. Chaymi Jwan yach'achikuptin, chay gubyirnu Irudisqa uyashpa yuyarqan: ¿Kasushaqchu ichu mana? nishpa. Chayshina yuyashpapismi, ancha gustarqan uyaytaqa.

²¹Piru suq diyam chay warmi Irudiyasqa illuki kayshina rurarqan. Gubyirnu Irudisqam chay *prubinsya Galiliyapa yanapakuq awturidarngunata, mas kamachikuq suldadungunata, suq laya ancha baliq runakunata kumbidarqan, diyambaq shamuptin, fyistata rurananllapa. ²²Chaymi chay diyambaq kumbidashqangunawan mesapi mikuykaptinqa, chay Irudiyaspa

chinan ñawpanllapapi ancha dansarqan. Chayshina dansaptingam, ancha gustarqan chay Irudistaqa. Chaymi chay Irudisqa intinadanda nirqan:

—Imatapis mañaway. Ima mañawash-qaykitam qoshqayki, nishpa.

²³Chayshinam ancha jurashpa nirirqan:

—Mañawaylla. ¿Imatam munangi? Noqaqam tukuy ima munashqaykita qoshqayki. Tukuy imay kaqmandam midya partita atini qoshuyta, nishpa.

²⁴Chaymi chinaqa llushishpa, maman Irudiyasta tapurqan:

—¿Imataraq mañayman? nishpa.

Chaymi mamanqa nirqan:

—Mañay, Jwan Shutichikuqpa umanda suq platupi qoshunambaq, nishpa.

²⁵Chaymi chinaqa utqaymaya kallpashpa, yaykurishpa, gubyirnutaq nirqan:

—Jwan Shutichikuqpa umanda suq platupi kanalitan qoway, nishpa.

²⁶Chayta mañashqanraykum, gubyirnu Irudisqa limpu malagana-yarqan. Piru yanapakuq awturidarku-napa ñawpambi jurashqanraykum, mana munarqanchu chinata ñigaytaqa.

²⁷Chaymi suq suldadunda kamachirqan, rishpa karsilman, Jwamba umanda apamunambaq. ²⁸Chaymi chay suldaduqa rishpa, Jwamba umanda kuchushpa, suq platupi apamushpa, chinatana qorqan. China ch'askishpaqam mamandana qorqan.

²⁹Chay alma Jwamba yach'akuqningunam chayta yach'ashpaqa, karsilman rishpa, kwirpundallana aparqanllapa pambaq.

Jisusmi 5.000 runakunata qararqan
(Mt. 14.13-21; Lk. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

³⁰Jisuspa chay dusi *apustulninguna yach'achikushpa, qeshyaqkunata

kach'akachishpaqam kutimurqanna. Kutimushpaqam Jisusta nirqanllapa tukuy ima rurashqambaqllapa. ³¹Chay diyakunapiqam ancha achka runa, warmi Jisusman tandakaqllapa. Chaymi payqa *yach'akuqningunawan tandakaqkunata yanapashqanrayku, mana atiqllapachu ni mikuyta ni samayta. Chaymi Jisusqa yach'akuqningunata nirqan:

—Akullapa ashlita samaq suq chuncha lugarman, nishpa.

³²Chaymi Jisusqa yach'akuqningunawan rirqanllapa *yakupi puriq barkupi chay *atun qoch'apa suq chuncha manyanman.

³³Piru achka runakunam Jisusta rikarqanllapa barkupi riykaqta. Chaymi paykunaqa chay uras chay atun qoch'apa manyanda kallpaylla rirqanllapa. Yumbay chay llaqtakunamanda rishpam, chay barkuta binsishpa, puntata chay chunchamanna ch'ayarqanllapa.

³⁴Chaymi Jisus barkumanda ishkishpaqa, chay ancha achka runata, warmita rikashpa, llakipashpa, yuyarqan: Manam ni pipis kanchu paykunata Dyus nishqanda yach'achinambaqqa. Mana dwiñuyuy wishakunashinam purinllapa, nishpa. Chaymi Jisusqa paykunataqa ancha yach'achirqan Dyuspaqqa. ³⁵Piru tardina kaptinqam, chay yach'akuqningunaqa nirqan:

—Tardinám. Manam pipis kay chunchapiqa tiyanchu. ³⁶Chayri kay runakunata, warmikunataq dispidiyna, sirka kasiriyukunaman rinanllapa, mikunanda randiq, nishpa.

³⁷Piru Jisusqam nirqan:

—Qamkuna qarayllapa, nishpa.

Chaymi paykunaqa nirqan:

—¿Maymandataq dusyintus *dinaryu qellaytaqa tarishaqllapa, yumbaypaq tandata randinayllapaqa? nishpa.

³⁸Chaymi Jisusqa tapurqan:
—¿Ayka tandayuqtaq kangillapa?
Mayá, riyllapa rikay, nishpa.

Chaymi paykunaqa rishpa rikaqqa
nirqanllapa:

—Sinku tandita ishkay piskaditullam
kan, nishpa.

³⁹Chaymi Jisusqa yumbay chay
runakunata, warmikunata kamachirqan,
pachan pachan chay qewakunapa
sawambi tiyanabaqllapa. ⁴⁰Chayshina
kamachiptinqam, wakinqa 50, 50
tiyarqanllapa; wakinqam 100, 100
tiyarqanllapa. ⁴¹Chaymandaqam Jisusqa
chay sinku tanditata, ishkay piskadituta
piskashpa, syiluman chapakushpa,
Dyusta pagikurqan. Chaymandaqam
chay tanditakunata piti piti rurashpa,
yach'akuqningunata qorqan, chay
yumbay runata, warmita qonanllapa.
Chay ishkay piskaditupismi chayshi-
nalla piti piti rurashpa, yumbayta
qorqanllapa. ⁴²Chayshina qoptinqam,
yumbay undanangaman mikurqanllapa.
⁴³Chayshina mikuptinllapaqam, achka
pidasu tanda piskaduwan subrarqan.
Chaymi dusi kanasta undakunata
tandarqanllapa. ⁴⁴Chay mikuqkunaqam
ullqokunalla 5.000 karqan. (Warmiku-
nawan, wambrakunawanqam mas
achka karqan.)

**Jisusmi ancha *atun qoch'apa
sawanda ch'akip rirqan
(Mt. 14.22-27; Jn. 6.16-21)**

⁴⁵Chay ancha achka runakuna, warmi-
kuna mikuptinqam, Jisusqa
yach'akuqningunata nirqan:

—*Yakupi puriq barkuman
lluqshishpa, ñawpayllapa waq chimba
Bitsayda llaqtaman, nishpa.

Chayshina nishpam, payqa kidarqan,
yumbaymanda dispidikanambaq.

⁴⁶Chaymandaqam, sapalanllana rirqan
suq lumaman, Tayta Dyusman

mañakuq. ⁴⁷Chay diya amsayaptinqam,
chay barkuqa chay atun qoch'apa
ch'awpimbina karqan. Kanan Jisusqam
sapalanlla kidarqan chay lumapi. ⁴⁸Piru
ñawpa ladunmanda ancha wayraptinmi,
chay yach'akuqningunaqa mana
atirqanllapachu ñawpaman riyta.
Chayshina kaykaptinmi, Jisusqa
paykunataqa rikarqan *barkupa
kumsanan palangunawan ancha shinchi-
kushpa apaykaqta. Chayshina
ñakaykaptinllapam, manaraq
achikyaptin, Jisusqa yakupa sawanda
ikinllapata rirqan. Chayshina
rishpaqam, paykunataqa pasaykar-
qanna. ⁴⁹⁻⁵⁰Chayshina yakupa sawanda
riykaqta rikashpaqam, paykunaqa
yuyarqan: ¡Waqqam alma! nishpa.
Chaymi ancha manchashpa yumbaynin
qayach'akurqan. Chaymi Jisusqa nirqan:

—Ama manchayllapachu. Noqam
kani, nishpa.

⁵¹Chaymandaqam Jisusqa chay
barkuman llusqhiptinqa, wayraqa limpu
qasillarqan. Chayta rikashpaqam, chay
yach'akuqningunaqa ancha ispantarqan-
llapa. ⁵²Paykunaqam chayraq rikashqa-
llapa karqan, Jisus tanditata achkaya-
chiptin. Piru chay milagruta rikashpa-
pismi, manaraq paypiqa allitaqa
kriyirqanllapachu, angu shunqoyuq
kashqanllaparayku.

**Jisusmi Jinisarit pambapi
qeshyaqkunata kach'akachirqan
(Mt. 14.34-36)**

⁵³Chaymandaqam *barkupi chay atun
qoch'ata pasashpaqa, Jinisarit pambaman
ch'ayarqanllapa. Chayman ch'ayashpaqam,
barkuta watarqanllapa atun qoch'apa
manyambi. ⁵⁴Chay barkumanda diki
ishkiptinllapaqam, chaypi tiyaqkunaqa
Jisustaqa das riqsirqanllapa. ⁵⁵Chaymi
chay rikaqkunaqa kallparqanllapa yumbay
chay lugarkunaman abisakuq:

—Jisusqam chay lugarman shamushqa, nishpa.

Chaymi achka qeshyaqkunata parakunapi apamurqanllapa Jisusman.

⁵⁶Kanan yach'ashpa: Jisusqam chaymanna riykan, nishpa, qeshyaqkunata apaqllapa shuyachi. Chaymi llaqtakunapi, kasiriyukunapi, chunchakunapi, ñangunapi, tukuy maypi qeshyaqkunata shuyachishpa, Jisusta ancha rugarqanllapa:

—Yush'ayku kay qeshyaqniykunatar dijay, kapitaykipa manyanda llamkananllapa, nishpa. Chaymi chay qeshyaqkunaqa Jisuspa kapanda llamkashpa, yumbay kach'akarqanllapa.

Kaykunam uchakunaqa

(Mt. 15.1-20)

7 ¹Suq diyam wakín *farisiyu duktrinayuqkuna, *Muysispa liyningunata wakín yach'achikuqkunapis Jirusalin llaqtamanda shamurqanllapa Jisusman. ²Paykuna rikaykaptinmi, Jisuspa wakín *yach'akuqninguna makingunata mana mayllashpachu mikurqanllapa. Chaymi chay shamukunaqa Jisuspa yach'akuqningunata anyarqanllapa. Chaqa *isrraylinu llaqta masingunapa *mayllakuna kustumbrindam mana ruraraqanllapachu. ³⁻⁴Piru chay farisiyukunaqam, isrraylinu masingunawan kanangaman unay agwilungunapa chay mayllakuna kustumbrinda, suq laya kustumbringunatapís ruránllapa. Chaymi kutin kutin mayllanllapa makingunata, basungunata, jarrangunata, jirru mangangunata, kamangunata. Llalli plasaman rishpa kutimushpaqam, kutin kutin makingunata mayllashparaq mikunllapaqa. Mana mayllashpaqam, mana mikunllapachu.

⁵Chaymi chay farisiyukuna, Muysispa liyningunata chay yach'achikuqkunapis piñakushpa, Jisusta nirqanllapa:

—Rikay, qamwan puriqkunaqam mana mayllakushpachu, mapa makingunawan mikunllapa. Mayá, ¿imaraykutaq mana ruránllapachu agwilunchiqkuna rurashqanshinaqa? nishpa.

⁶Chaymi Jisusqa chay rimaqkunata nirqan:

—iA, qamkuna *shimikiwanlla Dyusta kasuqkunaqa! Qamkunapaqmi *Dyuspaq rimaq *Isayiyasqa librumbi kayshina Dyus nishqanda iskibrirqan: Kay runakunaqam shiminwanlla kasuwanllapa. Manam alliptaqa kasuwanllapachu tukuy shunqonwanqa. Chaymi noqamandaqa akrakashqallapana.

⁷Chayraykum mana nimapis balinchu paykuna noqata alabawananga. Chaqa runakuna nishqandallam yach'achikunllapa, nishpa.^c

⁸Kayshinallam qamkunapis Dyus kamachikushqanda dijashpaqa, runakuna kamachikushqandalla ruraykangillapa. Chaymi chay mayllakuna kustumbri layata rurashpaqa, jarraykikunata, basuykikunata mayllangillapa.

⁹Chaymandaqam Jisusqa nirqambis:

—Qamkunaqam chay kustumbrikunata ruranaykirayku, Dyus kamachikushqandaqa mana kasungillapachu.

¹⁰Chaqa Muysismi kamachikurqan: “Taytaykita, mamaykita rrispitashpa kasuy. Taytanda mamanda mayqan maldisyaqta wanchiyllapa”, nishpa.^d

¹¹Piru qamkunaqam ningi: “Suq runaqam taytanda mamanda atin niyta: ‘Manam atinichu yanapashuyta. Yumbay kusasniykunatam Dyusta rini

qoq'” nishpa. ¹²Chayshina nishpaqam, qamkunaqa suqkunata yach'achiykangi: “Mana munashpa yanapayta taytaykita mamaykitaqa, ama yanapaychu”, nishpa. ¹³Chayshina yach'achikushpaqam, qamkunaqa Dyus nishqandaqa mana baliqpaqna riqsiykangillapa, runakunapa kustumbrindalla ruranaykirayku. Kanan suqmanda yach'akushpam, suqkunatana yach'achingillapa. Achka laya mana baliq kustumbrikunatam rurangillapa chay kustumbritashina.

¹⁴Chaymandaqam yumbay chaypi kaqkunata qayashpa nirqan: —Yumbayniki uyawashpa, allita intyindiwayllapa: ¹⁵Tukuy ima sawamanda yaykuqqam mana uchayuytachu dijashungi. Ashwanmi mana allikunata shunqoykipi yuyashpa, uchayuyqa kangillapa. ¹⁶Chayri qamkuna rinriyuyqunaqa allita uyawayllapa, nishpa.

¹⁷Chaymandaqam Jisusqa chay achka runakunamanda akarakashpa, suq wasimanna yaykurqan. Chay wasipina kashpaqam, chay yach'akuqningunaqa tapurqanllapa:

—Chay nishqaykitaqar allita intyindichiwayllapa, nishpa.

¹⁸Chaymi Jisusqa nirqan:

—¿Ima qamkunapischu mana intyindingillapa? Noqaqam nishushqallapa kani: Mikuna sawamanda pach'anchiqman yaykushpaqam, mana uchayuytaqa rurachiwanchiqchu.

¹⁹Chaq manam ni pipis shunqonmanqa mikunchu. Ashwan mikunchiqqam pach'anchiqman. Chaymandaqam kwirpunchiqmandaqa lluqshinna litrinaman.

Chayshina nishpaqam yach'achikurqan: Yumbay laya mikunaqam limpyu, nishpa. ²⁰Kayshinapismi nirqan:

—Runakunapa mana allin yuyaynigunam uku shunqonmanda lluqshin, uchayuy kanambaqqa. ²¹Chaq shunqonllapapi mana allin yuyayniguna kaptinmi, kay laya mana allikunata ruranllapa: Wakinqam warmiyuy kashpa, ichu warmipis runayuy kashpaqa, suqwan puñunllapa. Wakin sapalan kaqkunaqam piwambis puñunllapa. Wakinqam wanchikun, ²²suwakun, suqpa imangunata ancha munanllapa. Wakinqam malnaturalkuna. Wakinqam mishki mishkita parlachishpa, ingañakunllapa. Wakinqam kwirpunda mana sujitashpachu, munashqandalla ruranllapa. Wakinqam imapaqpis imbidyakunllapa. Wakinqam washa rimaykuna. Wakinqam palanganukuna. Wakinqam mana jwisuyuyqkuna. ²³Yumbay chay mana baliq yuyaykunaqam runapa shunqombi tarikan. Chay laya mana baliqkunata yuyashpam, uchayuyqa kidanllapa.

**Suq furastira warmim Jisuspi
ancha yuyakurqan
(Mt. 15.21-28)**

²⁴Jisusqam chay kashqanmandaqa rirqanna (*Isrrayilpa ladumbi kaq *nasyunman. Chay nasyumba) Tiru llaqtamba, Sidun llaqtamba sirkanman ch'ayashpaqam, suq wasipina kidarqan. Jisusqam mana munarqanchu ni pipis yach'anambaq chaypi kashqanda. Piru dasmi yach'arqanllapa. ²⁵⁻²⁶Chaymi suq warmi Jisus chaypi kashqanda yach'ashpaqa, das shamushpa, ñawpambi qonqorikushpa, rrugarqan: —Taytitu, chinitaymanmi *dyablupa ispiritun yaykushqa. Yush'ayku paymanda qatiy chay dyablutaqa, nishpa.

Chay warmiqam chay suq nasyun Sirufinisya shutiqmanda kashpa, *grigu

rimaypi rimarqan. Manam isrraylinachu karqan. Chaymi chay warmitaqa Jisusqa nirqan:

²⁷—Manam allichu *isrraylinu masiykunata dijashpa, jwirakunata yanapanaypaqqa. Isrraylinu masiykunaqam wambraykunashina. Puntataqam wambranchiqkunata qaranchiq, ¿manachu? Manam allichu wambranchiqkunapa tandana qoch'ishpa, allqetukunata puntata qaranchiqqa.

²⁸Chaymi chay warmiqa nirqan:
—Ari. Chayshinam, Taytitu. Piru wambrakuna mesapi mikuptinqam, allqokunapis mesapa warambi tiyashpa, chay pidasitun ishkiqkunata mikunllapa. (Chayshinam alli kanman, noqaykuntapis ashlitata yanapawanayki,) nishpa.

²⁹Chaymi Jisusqa chay warmita nirqan:

—Allitam kuntistawashqa kangi. Chaymi rini yanapashuq. Atinginam riya. Dyabluqam wawaykimandaqa llushishqana, nishpa.

³⁰Chaymi chay warmiqa wasinman kutirishpaqa, chay wawandaqa kamambi tarirqan kach'akashqatana. Chaqa paymandaqam dyabluqa llushishqana karqan.

Jisusmi suq surdu muduta kach'akachirqan

³¹Jisusqam chay Tiru llaqta ladumanda rishpaqa, chay *prubinsya Sidunda, chay prubinsya Dikapulista pasashpa, ch'ayarirqan chay Galiliya *Atun Qoch'aman. [Nuta: Chay shutin “Dikapulismi” munan niyta: Dyis llaqtakunapa prubinsyan, nishpa.] ³²Chayman ch'ayaptinqam, Jisusman apamurqanllapa suq surdu mudu runata. Ch'ayachimushpaqam Jisusta rrugarqanllapa, chay runapa sawambi makinda rurashpa, kach'akachinambaq.

³³Chaymandaqam Jisusqa chay runata suq laduman apashpa, rinringunaman

didungunata rurarqan. Tuqayninwan didunda nuyuchishpa, qallunman rurarqan. ³⁴Chaymandaqam anaq syiluman chapakushpa, llakishpa, samayninda kach'ashpa nirqan:

—iIfata!

Chayqam munan niyta: “iKich'akay!” nishpa.

³⁵Chayshina niptinqam, chay runaqa surdu kashqanmanda chay uras uyakuqanqa. Kanan mudu kashqanmandapismi, chay uras dasna atirqan rimayta.

³⁶Kanan Jisusqam yumbay chaypi kaqkunata nirqan:

—Kay runata kach'akachishqaypaqqa amakish ni pitapis willangillapachu, nishpa.

Chayshina kutin kutin niptimbismi, paykunaqa mana kasushpachu, ashwamba chay famata parlachikurqanllapa. ³⁷Chaymi runakunaqa: ¿Ima laya runataq chayqa? nishpa, ancha ispantashqata Jisusta kayshina alabaqllapa:

—iRikay kay runaqa! Tukuy imata allita yach'an rurayta. Surdukunatam uyachin. Mudukunatam rimachin, nishpa.

Jisusmi 4.000 runakunata qararqan (Mt. 15.32-39)

8 ¹Chay tyimpupim ancha achka runa, warmi Jisusman shamurqanllapa. Kanan manam nimapis waqqiqa karqanchu mikunanllapa. Chaymi Jisusqa *yach'akuqningunata qayashpa nirqan:

²—Ancham llakini kay uyawaqkunapaqa. Chaqa kaypiqam kimsa diyana noqawan kashqallapa uyawanambaq. Kanan paykunaqam mana nimayuqchu mikunanllapaqa. ³Piru mallaqtalla wasinman kach'aptiyqach'i, shaykushpa ñambi binsikanmanllapa. Llalli wakinqam ancha karumanda shamushqallapa.

⁴Chayshina niptinqam,
yach'akuqningunaqa nirqan:

—¿Imatamir qarashun kay chuncha-piqa? Chaqa kaypiqam mana pipis tiyanchu, mikunata randichiwananchiqqa, paykunata qarananchiq.

⁵Chayshina niptinmi, Jisusqa tapurqan:

—¿Ayka tanditayuqmi kangillapa? nishpa.

Nishpa paykunaqa nirqan:

—Syiti tanditayuqllam kanillapa, nishpa.

⁶Chayshina niptinqam, Jisusqa yumbay chay runata, warmita kamachirqan, waqpi kaypi pambapi tiyananllapa. Chaymandaqam chay syiti tanditata piskashpa, Tayta Dyusta pagikurqan. Chayshina pagikushpaqam, tanditakunata piti piti rurashpa, yach'akuqningunata qorqan, paykunana yumbay runata, warmita qarananllapa. ⁷Karqambismi piskaditukuna. Chaykunaqapismi pagikushpa, yumbayta qarachirqan. ⁸Chayshina qarachiptinqam, yumbay runa, warmi undanangaman mikurqanllapa. Chaymandaqam chay subrataqa syiti kanastakuna undata tandarqanllapa. ⁹Chay mikuqku-naqam ullqokunalla 4.000ch'i karqan. Chaymandaqam yumbayta dispidishpa, دچارqanna rinanllapa. ¹⁰Chayshina yumbay riptinqam, Jisusqa yach'akuqningunawan *yakupi puriq barkupi rirqanllapa Dalmanu lugarmanna.

**Farisiyukunam Jisusta nirqanllapa,
suq milagruta ruranambaq**
(Mt. 16.1-4; Lk. 12.54-56)

¹¹Chay Dalmanu lugarpina kaptinqam, *farisiyu duktrinayuku-naqa Jisusman shamurqanllapa. Chaymi Jisusta uyashpaqa, payta mallipashpa nirqanllapa:

—Manam chayshinachu. Kayshinám. Mayá, qam Dyusmanda shamuc kashpaqa, suq milagru syilumanda kaqta ruray rikanayllapa, nishpa.

¹²Chaymandaqam Jisusqa shunqombi ancha llakishpa nirqan:

—Kay runakunaqa ¿imaraykutaq munanllapa milagrakunata ruranayqa? Alliptam niykillapa, manam rinichu ruraq nima laya milagrakunata, nishpa.

¹³Chaymandaqam chay farisiyukunamanda akrakashpa, Jisusqa *yakupi puriq barkupina rirqan chay *atun qoch'apa suq manyanman.

**Farisiyukunapa duktrinammi
dañachikuq libadurashina karqan**
(Mt. 16.5-12)

¹⁴Rishpaqam, Jisuspa yach'akuqningunaqa tandata mana randishqallapachu karqan. Kanan fyambrinda qonqashpam, suq tanditayullla riykarqanllapa *yakupi puriq barkupiq. ¹⁵Chaypim Jisusqa paykunata nirqan:

—*Farisiyukunapa *libaduranmanda, gubyirnu *Irudispa libaduranmandaqa kwidakayllapa, nishpa.

¹⁶Chayshina kunaptinqam, Jisuspa yach'akuqningunaqa paykunapura kayshina parlarqanllapa:

—¿Imapaqraq chayshinaqa niwanchiq? Mana tandayuq kaptinchiqch'i, chaytaqa niwanchiq, nishpa.

¹⁷Chayshina parlaptinqam, Jisusqa tapurqan:

—¿Imaraykutaq niykangillapa: “Manam tandayuqchu kanchiq?” nishpaqa? ¿Ima, manachu intyindingillapa? ¿Ima manachu jwisuyuyuk kangillapa? ¹⁸¿Ima manachu ñawikillapawan rikashqallapa kangi chay rurashqaytaqa? ¿Ima manachu rinrikiwan uyawangillapa? ¿Ima manachu nimatapis yuyangillapa? ¹⁹Mayá, chay sinku

tanditata piti piti ruraptiy 5.000 runakuna mikuptinqa, ¿ayka kanastakuna undataq subrarqanqa? nishpa.

Chayshina tapuptinqam, paykunaqa nirqan:

—Dusi kanastakuna undam subrarqanqa, nishpa.

²⁰Chaymandaqam Jisusqa tapurqan:

—Mayá, chay syiti tanditata piti piti ruraptiy 4.000 runakuna mikuptinqa, ¿ayka kanasta undataq subrarqanqa? nishpa.

Chayshina tapuptinqam, paykunaqa nirqan:

—Syiti kanastakuna undam subrarqanqa, nishpa.

²¹Chaymi Jisusqa nirqan:

—¿Ima manaraqchu intyindingillapa? nishpa.

[Nuta: Jisukristuqam mana tandapaqchu

rimarqanqa. Ashwanmi nirqanqa: “Ashla libadurallam saksachin achka masata.

Chayshinallam chay farisiyukunapa mana baliq kustumbringunata ashlitatalla ruraptinchiqqa, ancha dañachiwanchiqman”, nishpa.]

Jisusmi suq sarku runata kach'akachirqan

²²Chaymandaqam Bitsayda llaqtamanna ch'ayarqanllapa. Chay llaqtapi Jisus kaykaptinqam, suq sarku runata apamurqanllapa, ñawingunata kach'akachinan.

²³Chaymi Jisusqa chay sarkuta rambashpa, chay llaqtamanda sawa chunchaman aparqan. Chay chunchapiqam chay runapa ñawingunata tuqayninwan nuyuchishpa, makingunata sawambi rurashpa, tapurqan:

—Mayá, ¿atinginachu imatapis rikayta? nishpa.

²⁴Chayshina tapuptinqam, chay runaqa ashla rikakushpaqa, nirqan:

—Salqetatam runakunata rikani muntikuna puriykaqtashina, nishpa.

²⁵Chaymi Jisusqa chay runapa ñawinda suq kutinda llamkarirqan. Chay urasllam ñawingunataq allitana chapakurqan.

Chaymi tukuy imata atirqanna rikayta.

²⁶Chayshina rikakuptinqam, Jisusqa chay runataqa kamachirqan:

—Riyna wasikiman. Piru amakish chay llaqtamanqa ringichu. ¿Amakish ni pitapis nimatapis ningichu, nishpa.]

Pidruqam nirqan: “Jisusqam Dyuspa Churin”, nishpa

(Mt. 16.13-20; Lk. 9.18-21)

²⁷Chaymandaqam Jisusqa yach'akuqningunawan rirqan *prubinsya Sesarya Filipupa kasiriyun-gunaman. Riqshinam ñambi yach'akuqningunata tapurqan:

—Runakunaqa, ¿imatam nin noqapaqqa? ¿Pish kani paykunapaqqa? nishpa.

²⁸Chaymi paykunaqa nirqan:

—Wakinqam nin, *Jwan Shutichikuqshi kangi. Wakinqam nin, *Dyuspaq unay rimaq *Eliyasshi kangi. Wakinqam nin, Dyuspaq suq rimaqshi kangi, nishpa.

²⁹Chayshina niptinllapaqam, paykunata tapurqan:

—Mayá, qamkunaqa ¿imatataq ningi? ¿Pitaq kani qamkunapaqqa? nishpa.

Chaymi Pidruqa nirqan:

—Qamqam *Dyus Akrashqan Washa-durniyllapa kangi, nishpa.

³⁰Chayshina niptinqam, Jisusqa kamachirqan:

—Amakish ni pitapis chaytaqa ningillapachu, nishpa.

Jisusmi nirqan:

“Rinllapam wanchiwaq”, nishpa

(Mt. 16.21-28, Lk. 9.22-27)

³¹Chaymandaqam Jisusqa yach'akuqningunata nirqan:

—Noqaqam *Dyusmanda Shamuq Runa kashpa, ancha rini padisiq. Kanan *kamachikuq ansyanukuna, kamachikuq *isrraylinu kurakuna, *Muysispa liyningunata yach'achikuqkunam mana

baliqpaq riqsiwashpa, rinllapa wanchiwaq. Piru wanchiwaptinllapam, kimsa diyamanda rini kawsamuq, nishpa.

³²Chayshina paykunata ancha klaruta niptinqam, Simun Pidruqa suq laduman sapalanda apashpa, Jisusta nirqan:

—Ama chayshinaqa rimaychu, nishpa.

³³Chayshina niptinmi, Jisusqa das tikrakashpa, yach'akuqningunata chapashpa, Pidruta kayshina anyarqan:

—iA *dyablu! iLadiyay ñawpay-manda! Chaqa qamqam dyablushina mana munangichu ruranaypaq Taytay Dyus munashqanda. Kanan Dyuspi mana kriyiqkunashinam qamqa yuyaykangi, nishpa.

³⁴Chaymandaqam

yach'akuqningunata qayashpa nirqan:

—Mayqan runa yach'akuqniy munashpa kaytaqa, noqa munashqayta ruranq. Amana ruranqachu pay munashqandaqa. Noqapi kriyishqan-rayku suq kruspi munaptinllapa wanchiytapisi, noqatalla sigiwanqa.

³⁵Chaymi mayqanniki noqata ñigawashpa bidaykita washanaykiqa, ringi chingaq tukuy tyimpupaq. Piru noqapi ichu Dyus nishqambi kriyiptiki wanchishuptinllapaqam, noqa rini washashuq, tukuy tyimpu noqawan kawsanayki. ³⁶Piru suq runa ichu suq warmi kay mundupa tukuy imanda ch'askishpa, piru jwisyu diyapi chingashpaqa, ¿imapaqtaq balinman?

³⁷Mayá, chay wañushqaqa, ¿aykatam pagarakunman washakananqa?

³⁸Chaymi qamkuna Dyusta kuntraq uchayyuq runakunapa ñawpambi noqapaq ichu noqa nishqaypaq penqakushpaqa, kayta yach'ayllapa: *Dyusmanda Shamuq Runa Jisukristum syilumanda rin kutimuq suq ancha kamachikuq gubyirnushina, Tayta

Dyuspa llipyayninwan llipyashpa, paypa *santu anjinlungunawan. Chay diyaqam paypis noqapaqqa rin penqakuq, nishpa.

9 ¹Kayshinapismi Jisusqa nirqan: —Alliptam niykillapa, kaypi wakin kaqkunam manaraq wañushpa, Taytaypa pudirninda rinllapa rikaq, pay ancha jwirsayuq kamachikuptin, nishpa.

Jisukristum llipyarqan

(Mt. 17.1-13, Lk. 9.28-36)

²Sayis diyas pasaptinmi, Jisusqa rirqan suq atun lumapa sawanman. Chaymanqam pullan aparqan Pidruta, *Jakubuta, *Jwanda. Chay lumapina kashpaqam, Jisusqa paykunapa ñawpambi suq layayarqan. ³Kapanqam ancha yuraq llipyaykaq qasashina, tikrakarqan. Kay mundupi mudananda mayqan taqshashpapismi, mana pipis atinmanchu chay layata yuraqyachiy-taqa. ⁴Chaymandaqam chay kimsa yach'akuqningam chapaykashpa rikarqan *Eliyasta, *Muysista Jisuswan parlaykaqta. ⁵⁻⁶Chaymi paykunapa ancha mancharqanllapa. Chayshina manchashpam, Pidruqa Jisusta nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu. Ancha allirqa kaypi kananchiqqa. Rurashaqlapa qamkunapaq kimsa chugllata: suqta qambaq, suqta Muysispaq, suqta Eliyaspaq, nishpa.

Piru Pidruqam manchashpa, chay rimashqambaqqa mana yach'arqanchu: ¿Imatam rimaykani? nishpaqa. ⁷Chaymanqam paykunapa sawambi pukutay rikakushpa, limpu pambarqan. Chay pukutaypa ukunmandam Tayta Dyus Churin Jisuspaq nirqan:

—Kaymi kuyashqay Churiy. Payta uyayllapa, nishpa.

⁸Chaymandaqam chay uras rridurninllapaman chapakushpaqa, Jisuswan chay ishkaq parlaykaqtaqa manana rikarqanllapachu. Jisustallanam rikarqanllapaqa.

⁹Chaymandaqam chay lumamanda shamuqshina, Jisusqa chay kimsa yach'akuqninda nirqan:

—Qamkuna rikashqaykitaqa amaraq ni pitapis parlachiyllapachu wañushqay-manda kawsamunaykaman, nishpa.

¹⁰Chaymi paykunaqa mana ni pitapis parlachirqanchu. Piru paykunapuram tapunakurqan:

—¿Imaraq munan niyta: “Wañushqay-manda kawsamunaykaman”, nishpa?

¹¹Chayshina parlashpaqam, Jisusta tapurqanllapa:

—*Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaqa ¿imaraykum nin: “Eliyasmi puntata rin shamuq. (Chaymandaraqmi *Dyus Akrashqan Washadurqa rin shamuq”, nishpaqa?)

¹²Chaymi Jisusqa nirqan:

—Allibmi Eliyas puntata shamun tukuy imata allichaq. Piru *Dyuspa Santu Librumbiqa ¿imatataq nin *Dyusmanda Shamuq Runapaq? Chaypiqam nin: “Shamuptinqam, runakunaqa mana baliqpaq rinllapa riqsiq. Kanan ancham rin padisiq”, nishpa. ¹³Piru noqaqam niykillapa, Eliyasqam shamushqana. Shamuptinqam, runakunaqa mana llakipash-pachu, paykuna munashqanda rurarqan-llapa. Chaqa Dyuspa Santu Librumbim paypaqqa nishqa karqan: Rinmi padisiq, nishpa. [*Nuta: Jisukristuqam chayshina Jwan Shutichikuqpaq parlachikurqan Eliyaspa shutinwan. Payqam Eliyashina karqan. Rikay Matiyu 17.13pi.*]

**Jisusmi suq wambra atakiyuqta
kach'akachirqan**

(Mt. 17.14-21; Lk. 9.37-43)

¹⁴Jisusqam chay kimsa yach'akuqninwan kutimushpaqa, chay wakín *yach'akuqningunata ancha achka runakunawan kaykaqta tarirqan. Chaypim *Muysispa liyningunata wakín

yach'achikuqwan anyanakuykarqan-llapa. ¹⁵Chay runakunaqam Jisusta ch'ayaykaqta rikashpaqa, ispantashqata kallparqanllapa napaykuq. ¹⁶Chaymi Jisusqa paykunata tapurqan:

—¿Imapaqmi paykunawanqa qamku-naqa anyanakuykangillapa? nishpa.

¹⁷⁻¹⁸Chayshina tapuptinqam, chaypi kaq suq runa nirqan:

—Yach'achikuq taytitu, *dyablum churiyta muduyachishpa, atakikunata qon. Chaymi qaman apamurqay kach'akachinayki. Chaqa chay dyablu chay atakikunata qoptinmi, maypipis churiyqa bulakan. Kanan babash'kunatam sitakuchin. iKirungu-natam qech'yachin! Kanan limpunam ishkin. Chaymi yach'akuqnikikunata rrugarqani, kay churiymanda chay dyabluta qatinambaq. Piru paykunaqam mana atishqallapachu qatiyta, nishpa.

¹⁹Chaymi Jisusqa nirqan:

—iA, qamkuna Dyuspi mana yuyakuqkuna! ¿Ima tyimpukamanraq qamkunataqa agwantashqayki? Mayá, chay wambraykita kayman apamuy-llapa, nishpa.

²⁰Chayshina paykuna apamuptinqam, chay dyablu Jisusta rikashpa, atakiku-nata qorqan chay wambraataqa. Chaymi chay wambraqa pambaman bulakashpa, bulatikashpa, babash'kunata sitakurqan. ²¹Chaymi Jisusqa paypa taytanda tapurqan:

—Kay churikiqa, ¿ima tyimpumanda-pacham kayshinaqa? nishpa.

Chaymi chay runaqa nirqan:

—Takshitanmandam kayshinalla.

²²Kanan kutin kutinmi chay dyabluqa kay wambrituytaqa ninaman yakuman bulan wanchinambaq. iChayri llakipa-washpa yush'ayku, atishpaqa kach'akachiy kay wambraytaqa! nishpa.

²³Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:

—Noqapi yuyakuptikiqam, tukuy imata atini rurayta. Piru ñatingichuraq noqapi yuyakuytaqa? nishpa.

²⁴Chaymi chay runaqa qayach'akushpa nirqan:

—iQambim yuyakuni! iPiru yanapawayri, masta yuyakunaypaq! nishpa.

²⁵Chayshina niptinqam, Jisusqa achka runa shamuyta rikashpa, utqaymaya chay dyabluta kayshina anyarqan:

—iQam surdu mudu dyabluqa, noqa kikiymi kamachiyki, llushiy kay wambramanda! iAmakish yaykurigichu! nishpa.

²⁶Chayshina nishpa qatiptinqam, chay dyabluqa qayach'akushpa, atakikunata qoshpa, chay wambramanda llushirqan. Lluqshishpaqam wañushqatashina dijarqan. Chaymi rikaqkunaqa nirqan:

—iJwira, wañurqannam wambraqa! nishpa.

²⁷Piru Jisusqam wambrataqa makinmanta piskashpa shayachirqan.

²⁸Chaymantaqam Jisusqa yach'akuqningunawan yaykurqanna suq wasiman. Chaypi mana pipis kaptinqam, paykunalla Jisusta tapurqanllapa:

—Noqaykunaqa, ñimaraykutaq mana atirqayllapachu qatiyta chay dyablutaqa? nishpa.

²⁹Chaymi Jisusqa nirqan:

—Chay laya ancha wapu dyablukunataqam mana chayshinallaqa atinchiqchu qatiytaqa. Dyuspi ancha yuyakuqkunallam payman ancha mañakushpa, ayunashpa, atin qatiytaqa.

Jisusmi nirirqan: “Rinllapam wanchiwaq”, nishpa

(Mt. 17.22-23; Lk. 9.43-45)

³⁰Jisusqam chay kaykashqanmanta rishpaqa, pasarqan *prubinsya Galiliyapa lugarningunata. Piru payqam mana munarqanchu ni pipis

yach'anambaq chayman riykashqandaqa. ³¹Chayman riqshinaqam chay yach'akuqningunata nirqan:

—Noqa *Dyusmanda Shamuq Runatam kuntrawaqkunapa makinman rinllapa intrigakuwaq. Chaymi wanchiwanqallapa. Chayshina paykuna wanchiwaptimbismi, kimsa diyamanda rini kawsamuq, nishpa.

³²Piru Jisus chayshina niptinqam, chay yach'akuqningunataq mana nimatapis intyindirqanchu: ñmapaqmi chaytaqa niykan? nishpaqa. Kanan tapuq purishpawpismi, manchashpa, mana ni tapurqanllapachu.

Mas kamachikuqri kayshina kanqa

(Mt. 18.1-5; Lk. 9.46-48)

³³Chayshina rishpaqam, Kapirawun llaqtamanna ch'ayarqanllapa. Chayman ch'ayashpaqam, suq wasimanna yaykurqanllapa. Chaypi kashpaqam, Jisusqa yach'akuqningunata kayshina tapurqan: —ñQamkunaqa imapaqmi ñambiq anyanakurqayki? nishpa.

³⁴Chaqa paykunaqam ñambiq anyanakushqaqa karqan: “Mayqanninchiqmi mas baliqqa kanchiq”, nishpa. Chaymi tapuptinqa, paykunaqa penqakushpa, uyararqanllana. ³⁵Chaymantaqam Jisusqa chay dusi yach'akuqningunata qayashpa, tiyashpa, nirqan:

—Chay mas baliq munaq kaytaqa, umildiyashpa, yumbayta sirbinqa kriyadushina, nishpa.

³⁶Chaymantaqam suq wambrituta apashpa, paykunapa ch'awpimbi marqashpa nirqan:

³⁷—Mayqan runa kasuwashpa kay laya wambrituta ch'ayachiqqam, alabis noqata ch'ayachiwaykanmanshina. Piru manam noqatallachu ch'ayachiwaykanqa. Ashwanmi Taytay Dyustapis ch'ayachiwaykanqa. Chaqa paymi kach'amuwashpa, nishpa.

**Chay mana kuntranchiqmi
noqanchiqpa faburninchiqpa**
(Lk. 9.49-50)

³⁸Chaymandaqam yach'akuqnin

*Jwanqa nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, rikashqallapam kani suq runata qamba shutikita myintashpa, *dyablukunata runakunamanda qatiykaqta. Piru chay runaqam mana noqanchiqwanqa purishqachu. Chaymi nirqayllapa, ama chayshina ruranambaq, nishpa.

³⁹Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:

—Dijayllapa chayshina ruranambaq. Chaqa mayqan ruraq suq milagruta shutiyta myintashpaqam, mana kuntrawanchu. ⁴⁰Mana kuntranchiq kaqkunaqam, faburninchiq. ⁴¹Chaymi allipta niykillapa, mayqan runa ichu warmi shutiyta myintashpa, ashla yakituta qoshuptin noqapa kashqayki-raykum, Dyus kikin rin pagaraq, nishpa.

Kwidakayllapa, ama uchata ruranaykipaq
(Mt. 18.6-9; Lk. 17.1-2)

⁴²Noqapi chayraq kriyiqkunata uchata rurachiqqam ancha kastigadu rin kaq. Chaymi chay uchata rurachiqqappaq mas alli kanman suq atun mulinu rumita kungambi watashpa, *mar yakuman wichukunanllapa (manaraq chay uchata rurachiptin, ama mas kastigadu kanambaq). ⁴³Chayri makiki ancha qawch'u kaptin uchata ruranambappa, kuchushpa wichukuy. Chaqa mas allim kanman, syiluman manku ch'ayanayki. Manam allichu ishkay makiyuq kashpa, uchaykirayku infyirnu mana nunka wañuq ninaman rinaykipaq. ⁴⁴⁻⁴⁶Chayshinalla ch'akiki munaptin apashuyta uchata ruranaykiqa, kuchushpa wichukuy. Mas allim kanman, kuju ch'ayanayki syiluman. Manam allichu ishkay ch'akiyuq kashpa, uchaykirayku chay mana nunka wañuq infyirnu ninaman rinaykiqa. Chaqa

infyirnupiqam mana nunka wañunqachu chay kuru mikushuqkunaqa. Chaypi chay nina lumyaqpismi mana nunka wañunqachu. ⁴⁷Ñawikiwan imata rikashpa, uchata munaptiki ruraytapis, mas allim surqoshpa wichukunayki. Chaqa mas allim chulla ñawiyuqlla kashpa, syiluman ch'ayanayki. Manam allichu ishkay ñawiyuq kashpa, uchaykirayku infyirnuman rinaykiqa. ⁴⁸Chaqa infyirnupiq kuru mikushuqkunaqam mana nunka rinchu wañuq. Chay nina lumyaykaqpismi mana nunka rinchu wañuq.

⁴⁹(Manchu aychamanqa kach'ita wichunchiq, ufrinda kanambaq.) Chayshinallam runakunapa sawanman kach'itashina ninataqa rinllapa ruraq, (uchanmanda akrakanambaq). Chaqa yumbay ufrindakunam kach'iwan allichadu rin kaq. ⁵⁰Piru kach'iqam allin kashpapis dañakashpaqa, manana nimapaq balinchu, ¿manachu? Chaqa ¿imashinanam atinchiqman allichaytaqa? Piru qamkuna kuyanakushpaqam, allin kach'ishina kangillapa. Chayri shumaqta kuyanakushpa kawsayllapa.

**Jisusmi nirqan “Rrispitu warmikimanda
ama akrakaychu”, nishpa**
(Mt. 5.31-32; 19.1-12; Lk. 16.18)

10 ¹Chay Kapirawun llaqtaman-daqam Jisus rirqanna *prubinsya Judiyaman, rriyu Jurdamba waq ladu chimbanman. Chaypim ancha achka runakuna, warmikuna Jisusman tandakarqan. Chaypipismi paykunata Taytanchiq Dyuspaq yach'achirqan. ²Wakin *farisiyu duktrinayuqpismi tandakarqanllapa Jisusman, mana atiyapaq tapunakunata tapunanllapa, mana allita kuntistaptin, tumbananllapa. Chaymi kayshina tapurqanllapa: —Mayá, ¿suq runachu atin warmin-manda akrakayta ichu mana? nishpa. ³Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:

—Mayá, ¿imatam Dyuspaq unay rimaq *Muysisqa chaypaqqa kamachikurqan? nishpa.

⁴Chaymi paykunaqa nirqan:

—Muysismi nirqan, suq runa warmin-manda munashpa akrakaytaqash, suq kartata qoshpa, atin akrakayta, nishpa.

⁵Chayshina niptinllapaqam, Jisusqa nirqan:

—Unay agwilunchiqkunaqam qamku-nashina Dyustaqa mana munarqanchu kasuyta. Chaymi Muysisqa ancha angu shunqoyuq kaptinllapa, paykunata kamachirqan, chay kartata qonanllapa.

⁶Piru Dyusqam mana munanchu chayshina rurananchiqqa. Chaqa kay pachata tukuy imata rurashpaqam, suq ullqota, suq warmita ruraraqan. ⁷Chaymi chay tyimpumandapacha suq ullqoqa taytanmanda, mamanmanda

akrakashpa, warminwanna tandakashpa tiyan. ⁸Kanan ishkay kashpapismi suqshinallana tiyanllapa. Mananam ishkayshinachu. ⁹Chayri runakunaqa Dyus tandashqandaqa ama akranqallapachu, nishpa.

¹⁰Chaymandaqam Jisuswan wasipina kashpallapaqa, chay *yach'akuqningunapis chay nishqambaq tapurqan. ¹¹Chaymi Jisusqa nirqan:

—Mayqan runa warminmanda akrakashpa, suq warmitana tандаqqam, punta warminda traysyunda ruraykan. Chaymi ancha uchayunqa chay runaqa. ¹²Warmipismi runanmanda akrakashpa, suq runawan kashpaqa, chay punta runanda traysyunda ruraykan. Chaymi chay warmipis ancha uchayunqa.

Jisusmi wambritukunata bindisirqan

(Mt. 19.13-15; Lk. 18.15-17)

¹³Achka runa, warmim wambritungunata apamurqanllapa Jisusman,

sawambi makinda rurashpa, Dyusman mañakunambaq. Piru yach'akuqningunaqa wambran apamuqkunata anyarqanllapa. ¹⁴Chayta uyashpaqam Jisusqa piñakushpa, yach'akuqningunata nirqan:

—Dijayllapa chay wambritukuna noqaman shamunambaq. Ama arkayllapachu. Chaqa Tayta Dyus shumaqta kamachikuptinqam, kay wambritushina kaqkuna paywan rinllapa kawsaq.

¹⁵Alliptam niykillapa, kay umildi wambritushina kaqkunallam tukuy tyimpu rin kawsaq Dyuswanqa; manaqa manám.

¹⁶Chayshina nishpaqam, wambritukunata marqashpa, makinda sawanman rurashpa, Dyusman mañakurqan, chay wambritukunata yanapanambaq.

Suq kapuq runam Jisuswan parlarqan

(Mt. 19.16-30; Lk. 18.18-30)

¹⁷Jisukristu riykaptinam, suq runa kallpaylla ñawpanman ch'ayamushpa, qonqorikushpa, tapurqan:

—Ancha allin Yach'achikuq Taytitu, ¿imatam atini rurayta, Taytanchiq Dyuswan tukuy tyimpu kawsanaypaqqa? nishpa.

¹⁸Chaymi Jisusqa tapurqan:

—¿Imaraykutaq niwangi: “Ancha allin Yach'achikuq”, nishpaqa? Dyusllam ancha allinqa. ¹⁹Qamqam Dyus kamachikushqandaqa allita yach'angi. Paymi nin: “Qam warmiyuq kashpaqa, ama suq warmiwanqa puñuychu; ama wanchikuychu; ama suwakuychu; ama llullakuychu suqkunapaq; ama pitapis ingañaychu, imanda qoch'inayki; taytaykita, mamaykita ancha rrispitay”, nishpa.^e

²⁰Chayshina niptinqam, chay runaqa nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, yumbay chay niwashqaykitaqam wambaymandapacha kumplishqa kani, nishpa.

²¹Chaymi Jisusqa chapashpa, chay runata ancha kuyashpa, nirqan:

—Kaysitullam faltashungi. Tukuy imaykita randikushpa, mana nimayuqkunata qoy. Chayshina qoshpaqam, syilupiqa tukuy imayuqna ringi kaq. Chayta rurashpaqar shamuy, noqawan purinanchiq. „Awnki kruspi munaptinllapa wanchishuytapis, noqatalla kasuway,„ nishpa.

²²Chayshina Jisus niptinqam, chay runaqa limpu malaganayarqan. Chaqa tukuy imayuq kashpam, chay imangunapaq llakishpa, kutirqan. ²³Chaymandaqam Jisusqa rridurninman chapakushpa, yach'akuqningunata nirqan:

—iAncha trabajusraq, kapuqkuna Dyusta kasunanllapa, paywan tukuy tyimpu kawsananllapaqa! nishpa.

²⁴Chayshina niptinqam, yach'akuqningunaqa ancha ispantarqanllapa. Chaymi Jisusqa paykunataqa nirirqan:

—Ijitukuna, iancha trabajusraq waq kapuq runakuna, tukuy imangunapilla yuyakushpa, Dyusta kasunanllapa, paywan tukuy tyimpu kawsananqa!

²⁵Chaqa suq kapuq runa Dyusta kasunambaqmi ancha trabajus. Mas fasilmi kanman chay atun *kamillu animal awjapa rinrinda pasanambaq, nishpa.

²⁶Chayta uyashpaqam, paykunaqa ashwamba ispantarqanllapa. Chaymi paykunapura ancha tapunakurqanllapa:

—Chayshina kaptinqa, ¿pitaq atinman washakaytaqa? nishpa.

²⁷Chaymi Jisusqa paykunata chapashpa nirqan:

—Runakunallaqam mana nimatapis atinchu washakaytaqa. Piru Dyusqam

tukuy ima munashqanda atin rurayta. Paypaqqam mana nimapis trabajuschu, nishpa.

²⁸Chaymi Pidruqa Jisusta nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, noqaykunaqam tukuy imayllapata dijashqallapa kani, qamwan purinaypaqllapa, nishpa.

²⁹Chayshina niptinmi, Jisusqa nirqan:

—Alliptam niykillapa, mayqan runa dijaq wasinda, masangunata, paningunata, taytanda, mamanda, warminda, wambrangunata, ch'akrangunata, noqa nishqayta kasuwashpa, nishqayta yach'achikushqanraykum, ³⁰syin tantus masta rin ch'askiq kay mundupilla. Qesachadu kashpapisimi, mas achka wasingunata, masangunata, paningunata, mamangunata, wambrangunata, ch'akrangunata kay mundupiqa rin ch'askiq. Chay ch'askishqanmandam syilupiqa Dyuswan tukuy tyimpu rin kawsaq. ³¹Piru kay pachapi achka kamachikuqqam suq bidapiqa manana rinllapachu baliq. Piru kay pachapi achka mana kamachikuqqunam syilupiqa ancha kamachikuqkuna rinllapa kaq.

Jisusmi nirirqan: “Rinllapam wanchiwaq”, nishpa
(Mt. 20.17-19; Lk. 18.31-34)

³²Chayshina yach'achikushpaqam, Jisusqa yach'akuqningunapa ñawpanda Jirusalin llaqtamanna riykarqan. Chaymi paykunaqa ancha manchashqata ikinda riykarqanllapa. Chaymi Jisusqa riqshina, chay dusi yach'akuqningunatalla suq laduman qayashpa, kayshina nirqan:

³³—Rikay, kananqa riykanchiqna Jirusalinman. Waqqiqam noqa *Dyusmanda Shamuq Runataqa rinllapa intrigakuwaq *isrraylinu kurakunapa kamachikuqninman, *Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaman.

Paykunam jwira runakunaman rinllapa intrigakuwaq wanchiwananllapa.

³⁴Chaypi paykuna asipawanaraykum, kusas layata rinllapa rurawaq. Kanan tuqapawashpam, suq lastima chuqri chuqri maqawashpa, rinllapa wanchiwaq. Piru kimsa diya wañush-qaymandam rini kawsamuq, nishpa.

**Jakubuwan Jwanmi munarqan
kamachikuyta
(Mt. 20.20-28)**

³⁵Sibidiyupa chay churinguna *Jakubuwan *Jwanmi qemikashpa, Jisusta rruqarqanllapa:
—Yach'achikuq Taytitu, suq faburta rurawayllapa, nishpa.

³⁶Chaymi Jisusqa nirqan:
—Mayá, ¿imatam munangillapa, qamkunapaq ruranaypaq? nishpa.

³⁷Chaymi paykunaqa nirqan:
—Shumaqta llipyashpa, yumbaypa gubyirnun kashpaq, yush'ayku kamachikuy, suqniy *allin laduykipi, suqniy ichuq laduykipi tiyanayllapa, nishpa.

³⁸Chayshina paykuna mañakup-tinqam, Jisusqa nirqan:
—Qamkunaqam mana yach'angillapachu: Imatam mañaykanchiq, nishpaqa. Chaymi chaytaqa mañawangillapa. Chaqa noqaqam ancha rini ñakaq. Chay ñakaykunaqam noqapaqqa suq basu ancha ayaq yakuta upyaykaymanshina rin kaq. ¿Atingimanllapachu qamkunapis noqashina ñakayta? Chaqa kuntrawaqkunaqam ancha padisichiwashpa, rinllapa wanchiwaq. ¿Chayshinachu qamkunapis atingimanllapa padisiyta? nishpa.

³⁹Chaymi paykunaqa nirqan:
—Ariri. Atinillapam chayshina padisiyta, nishpa.

Chaymi Jisusqa paykunata nirqan:
—Alliptam qamkunapis chay ayaq yakuta upyaqshina ancha ringillapa

padisiq. ⁴⁰Piru chayshina qamkuna padisiptikipismi, noqaqa mana atinichu kamachikuyta, allin laduypi ichu ichuq laduypi tiyanaykillapaqa. Taytay Dyusllam munashqanshina runakunata akrashqa, laduypi tiyananllapa, nishpa.

⁴¹Chay Jakubuwan Jwan Jisusta mañashqanda chay dyis yach'akuq masinguna yach'ashpaqam, ancha piñakurqanllapa. ⁴²Chayshina chay suqkuna piñakuptinqam, Jisusqa qayashpa, nirqan:

—Chay suq *nasyungunapa gubyir-nungunam wapuyashpalla, manchachikushpa llaqta masingunata kamachinllapa, ¿manachu? ⁴³Piru qamkunaqa ama chayshinaqa kayllapachu. Ashwanri mayqanniki munashpa kamachikuytaqa, suq kriyadushina sirbiy chay suqnikikunata. ⁴⁴⁻⁴⁵Chaqa noqa *Dyusmanda Shamuq Runa kashpapismi, mana shamushqachu kani runakuna sirbiwananqa. Ashwanmi shamushqaqa kani, suq kriyadushina runakunata sirbinaypaq, wañushpa, uchangunapaq pagarakushpa, paykunata washanaypaq. Chaymi niykillapa, mayqanniki mas baliq munashpa kaytaqa, chay suqnikikunata kriyadushina sirbiyllapa, nishpa.

**Jisusmi Bartimiyu sarkuta
kach'akachirqan**

(Mt. 20.29-34; Lk. 18.35-43)

⁴⁶Jisusqam Jirusalinman riqshina, ch'ayarqan Jiriku llaqtaman. Chayman-daqam chay Jirikumanda yach'akuqningunawan ancha achka runakunawan riykaptinqa, suq sarku runa Bartimiyu shutiq ñamba ladumbi tiyaykarqan, limush'nata mañakushpa. Payqam Timiyupa churin karqan.

⁴⁷Chay Bartimiyuqam yach'ashpa: Jisus Nasaritmanda kaqshi kayta shamuykan, nishpaqa, ancha jwirtita qayakurqan:

—iUnay *Dabidpa Karu Willkan Jisus, llakipawayri, yanapawayri! nishpa.

[Nuta: “Dabidpa Karu Willkanmi” munan niyta: “Dyus Akrashqan Washadur”, nishpa.]

⁴⁸Chayshina qayakuptinqam, achka runa anyarqan:

—iUyaray! iUyaray! nishpa.

Anyaykaptimbismi, ashwamba qayakurqan:

—iUnay Dabidpa Karu Willkan, llakipawayri, yanapawayri! nishpa.

⁴⁹Chaymi Jisusqa rishqanshina shayashpa nirqan:

—Qayamuyllapa chay runata, nishpa.

Qayamuqkunaqam Bartimiyuta nirqan:

—Kushikushpa atariy. Jisusmi qayashungi, nishpa.

⁵⁰Chaymi payqa, kapanda utqaymaya wichukushpa, brinkashpa shamurqan Jisusman. ⁵¹Ñawpambina kaptinqam, Jisusqa tapurqan:

—¿Imashinan munangi yanapashu-nayqa? nishpa.

Chaymi chay sarku Bartimiyuqa nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, yanapawayri rikakunaypaq, nishpa.

⁵²Chaymi Jisusqa nirqan:

—Atinginam riyta. Noqapi kriyishqay-kiraykum allitana ringi rikakuq.

Chayshina niptinllam, chay Bartimiyuqa atirqanna rikakuyta. Chaymi kushikushpana, Jisuswan rirqan.

Jisusmi yaykurqan Jirusalinman
(Mt. 21.1-11; Lk. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

11 ¹Jirusalinman riqshinam, ch'ayarqanllapa chay llaqtakuna Bitanillapa (Bitaniyapa), Bitfajipa ladunman. Chay llaqtakunapa ñawpambim karqan *Ulibu luma. Chay lugarpina kashpaqam, Jisusqa ishkey yach'akuqninda nirqan:

²—Rikay, waq ñawpanchiqqim suq kasiriyu. Waqman ch'ayashpaqam,

ringillapa tariq suq burritu watashqata. Chay burrupiqam manaraq ni pipis purishqachu. Chay burrituta paskashpa, apamuyllapa. ³Piru mayqan tapushuptinllapa: “¿Imapaqmi apangillapa?” nishpaqa, niyllapa: “Siñurninchiqmi nisitan. Dasllam rin kutichimuq”, nishpa.

⁴Paykuna rishpaqam, allipta burrutaqa ñamba ladumbi suq wasipa pungumbi watashqata tarirqanllapa. Chaymi waskanda paskaykaptinllapa, ⁵chaypi kaqkunaqa tapurqanllapa: —¿Imatam ruraykangillapa? ¿Imapaqtaq paskangillapa burrutaqa? nishpa.

⁶Chaymi paykuna Jisus nishqanda niptinqa, دچارqanllapana apanambaq.

⁷Chayshina ch'ayachishpa Jisus kashqanmanqam, paykunaqa kapangunata burritupa sawambi ruraraqanllapa.

Chayshina ruraptinqam, Jisusqa muntakushpana rirqan. ⁸Ñandaqam achka runakuna Jisuspa ñawpanda riqllapa, kapangunata mandashpa. Wakinqam muntikunapa raprangunata kuchushpa, ñambi mandaqllapa. ⁹Kanan ñawpanda riqkuna, ikinda riqkunaqam yumbaynin ancha kushikushpa, Jisuspa kayshina kunyaqllapa:

—iBiba, biba! iKushikushun, *Washadurninchiq shamuykashqanrayku! iTaytanchiq Dyus ancha yanapanqa kay rrimplasun shamuykaqta! ¹⁰iBiba Washadurninchiq! iChaqa shamushqam, noqanchiqkunata shumaqta kamachiwananchiq, chay unay gubyirnu *Dabidshina! iBiba syilupi Taytanchiq Dyus! iPaytalla alabashun! nishpa.

¹¹Chayshinan Jisusqa Jirusalinman ch'ayarqan. Chaypiqam yaykurqan Tayta *Dyuspa adurana wasinman. Chay wasipi kashpaqam, tukuy imata ancha allita chaparqan. Chaymandaqam tardina kaptinqa, chay dusi yach'akuqninwan kutirqanna Bitanilla (Bitaniya) llaqtaman.

**Jisusmi chakichirqan suq yura
igus mana puqoqta**
(Mt. 21.18-19)

¹²Qayandin, Bitanillamanda (Bitaniya-manda) kutiriqshina Jirusalinmanqam, Jisusqa mallaqnarqan. ¹³Chayman-daqam suq yura *igusta rikarqan. Manaraq puqonan tyimpun kaptim-bismi, chay igusqa raprayuqna karqan. Chaymi Jisusqa rirqan rikaq: Paqta puqoyniyuq, nishpa. Piru ch'ayashpaqam, raprangunatala rikarqan. Manam nima puqoyniyuqchu karqan. ¹⁴Chaymi Jisusqa chay igusta nirqan:

—Mananam nunka ringichu puqoq, runakuna mikunambaq puqoynikitaqa, nishpa.

Chay nishqandaqam uyarqan chay *yach'akuqninguna.

**Jisusmi Tayta Dyuspa adurana
wasinmada randikuqkunata qatirqan**
(Mt. 21.12-17; Lk. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

¹⁵Chaymandaqam Jisusqa Jirusalinman ch'ayashpaqa, Tayta *Dyuspa adurana wasinman yaykurqan. Ukupiqam tarirqan achka randikuykaqta, randiykaqkunata. Achka *nasyungunapa qellaynindapismi kambaykarqanllapa. Chaymi Jisusqa yumbay paykunata animalnindinda sawaman qatirqan. Chay qellayta kambaykuqkunapa mesangunatam sh'ilya sh'ilya bularqan. Palumakunata randikuqkunapa iskañungunatapismi bularqan. ¹⁶Wakingunaqam suq ñandashina dirichaqlana *Dyuspa adurana wasimba patyumbiqa. Chaqa kusaningunata apashpam, suq punguta yaykushpa, suq pungutana lluqshiqlapa. Paykunatapismi Jisusqa anyarqan:

—Kaytaqa ama puriyllapachu, nishpa.

¹⁷Yumbay chaypi kaqkunatam nirqan: —*Dyuspa Santu Librumbiqam nin: “Kay wasiyqam kanqa yumbay nasyun-manda kaqkuna noqaman mañakunan-llapa”, nishpa.^f Piru qamkunaqam kay wasitaqa rurashqallapa kangi ladrungunapa mach'aynindashina, nishpa.^g

¹⁸Chayshina niptinqam, chay kamachikuq *isrraylinu kurakuna, *Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaya uyashpa, Jisustaqa mancharqanllapa. Chaymi anchana yuyarqanllapa: ¿Imashinaray paytaqa atinchiqman wanchiyta? nishpa. Chaqa chaypi kaqkunaqam Jisusta ancha allita uyaqlapa. ¹⁹Piru tutayaptingam, Jisusqa Jirusalin llaqtamandaqa Bitanilla (Bitaniya) llaqtamanna rirqan.

Yura igusmi chakirqan
(Mt. 21.20-22)

²⁰Qayandin madrugadu kutiriykashpa Jirusalinmanqam, chay yura *igustaqa ch'upandinna chakishqata rikarqan-llapa. ²¹Chaymi Pidruqa yuyashpa Jisus chay igusta anyashqanda nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, rikay chay igus qayna anyashqaykiqa chakishqana.

²²Chayshina niptinqam, Jisusqa nirqan:

—Taytanchiq Dyuspi allita yuyakuy-llapa. ²³Chaqa alliptam niykillapa, mayqan runa Dyuspi allita yuyakushpa kay urqqota niptin: “Ashuy kaymanda. Riy *mar yakuman”, kamachiptinqa, chay nishqanshina rin kaq. Piru chay kamachikuqkar shunqombiqa ama nimata yuyanqachu: Mana imach'i chayshinaqa kanqachu, nishpaqa. ²⁴Chaymi niykillapa, allita kriyishpa mañakuyllapa, yuyashpa: Dyusmi rin qowaq mañashqayta, nishpa. Chayshina mañakushpaqam, allipta ringillapa

f 11.17 [Isaías 56.7] g 11.17 [Jeremías 7.11]

ch'askiq. ²⁵Piru Dyusman mañakunaykita, chay mana alli rurashuqta pirdunayllapa. Chayshina pirdunaptikiqam, syilumanda Tayta Dyus qamkunatapis uchaykikunamanda rin pirdunashuq. ²⁶Chay imanachishuqta mana pirdunaptikiqam, syilumanda Taytanchiq Dyuspis mana rinchu pirdunashuq yumbay uchaykimandaqa.

Jisustam tapurqanllapa: “¿Pitak numbrashushqa, kamachikuq kanaykiqa?”

(Mt. 21.23-27; Lk. 20.1-8)

²⁷Jirusalinman ch'ayashpaqam, Jisusqa *Dyuspa adurana wasimbina puriykarqan. Chaypi puriykaptinqam, kamachikuq *isrraylinu kurakuna, *Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna, wakin *kamachikuq ansyanukunapis Jisusman tandakarqanllapa. ²⁸Kanan paykunaqam Jisusta kayshina tapurqanllapa:

—¿Ima karguyuqtaq kangiq? ¿Mayqan awturidartaq numbrashushqa, kaykunata ruranaykipaq kay adurana wasipiq? nishpa.

²⁹Chaymi Jisusqa nirqan:

—Mayá, noqapis suq tapunata tapushqaykillapa. Chayta niwaptikiqam, noqapis nishqayki chay tapuwashqaykipaq. ³⁰Mayá, ¿pitak *Jwan Shutichikuqtaqa numbrarqan shutichikunanqa? ¿Dyuschu numbrarqan ichu runakunalla? Mayá, niwayllapa, nishpa.

³¹Chaymi paykunapura suqnin suqnin kayshina parlarqanllapa:

—¿Imatam ninchiqman? Chaqa niptinchiq: “Dyusmi Jwanda numbrarqan”, nishpaqach'i, Jisusqa niwashun: “Chayshina numbraptinqa, ¿imaraykutaq qamkunaqa mana kriyirqaykichu paytaqa?” nishpa. ³²Piru: “Runakunallam numbrarqan”, niptinchiqqach'i, kay yumbay uyakuqkunaqa ¿imanachiwashun? nishpa.

Chaqa chaypiqam ancha achka runakuna uyakuykarqan. Yaqqa yumbay paykunaqam kriyirqan: Dyusmi Jwanda allipta numbrarqan, nishpa. Chaymi chay awturidarkunaqa ancha mancharqanllapa chay uyakuqkunata. ³³Mana imanayta atishpaqam, Jisusta nirqanllapa:

—Manam yach'anillapachu, nishpa.

Chaymi Jisuspis nirqan:

—Tapushqaqta qamkuna mana niwashqaykiraykum, noqapis mana rinichu nishuq: “Kay laya karguyuqmi kani”, nishpaqa.

Jisusmi suq kumparasyunda rurarqan malu partidaryukunawan
(Mt. 21.33-46; Lk. 20.9-19)

12 ¹Chaymandaqam Jisusqa kay kumparasyunda rurashpa nirqan:

—Suq runash ancha achka *ubasta tarpushpa, rridurninda muralla pirqata rurarqan. Chaymandaqash rumi kantiriyapi ush'kukushpa, suq pusuta rurarqan, ubasningunata kusichashpa, chaypi qapinambaq. Rurarqambisshi suq *altu turrita, chay altumanda chay tarpudunda kwidanambaq. Chayshina rurashpaqash, partidaryungunawan tratukurqan, paykunana tarpudunda kwidanambaq. Chaymandaqash karumanna rirqan. ²Chaymandaqash kusicha tyimpu ch'ayamuptinqa, chay ch'akrapa dwiñunqa suq kriyadunda kach'arqan, paypa partinda apamunambaq. ³Piru chay kwidakuqkunaqash chay kriyadutaqa mana nimata qoshpachu, suq lastima maqaptinllapa, illaqlana kutirqan. ⁴Chaymandaqash chay dwiñunqa suq kriyadunda kach'arirqan, partinda apamunambaq. Chay kriyadu ch'ayaptimbisshi, chay kwidakuqkunaqa rumikunawan sitarqanllapa, umanda pakishtin. Kanan

ima layash musyarqanllapa chay kriyadutaqa. ⁵Chayshina paykuna ruraptimbisshi, chay dwiñuqa suq kriyaduta kach'arirqan. Chaytaqash wanchirqanllapa. Chayshina paykuna ruraptimbisshi, chay dwiñuqa suqta suqta achka kriyadungunata kach'arqan. Piru chay kwidakuqkunaqash chay kriyadukunata mana ch'ayachishpachu, wakinda ancha maqarqanllapa, wakinda wanchirqanllapa.

⁶Chay dwiñuqaqash suq churinlla karqan. Paytaqash ancha kuyaq. Chaymandaqash chay kuyashqan churindana kach'arqan, yuyashpa: Kay churiytaqam kasunqallapa, nishpa. ⁷Piru chay runakunaqash yaqqana ch'ayaykaqta rikashpaqa, kayshina parlarqanllapa: “Chay churingam irinsiyu rin kaq. Chayri akullapa wanchiq, noqanchiqkunana piskananchiq kay ch'akrandaqa”, nishpa.

⁸Chayshina parlashpash, chay churindaqa wanchirqanllapana. Chaymandaqash chay ch'akranmanda sawa ladumanna wichukurqanllapa.

⁹Chayshina nishpaqam, Jisusqa chay uyakuqkunata tapurqan:

—Mayá, chay ch'akra dwiñuqa ¿imanachinqaraq chay ch'akrambi tiyaqkunataqa? Payqam shamushpa, yumbayta wanchishpa, suqkunatana ch'akrandaqa minganqa. ¹⁰*Dyuspa Santu Librumbim kan suq kumparasyun kay kumparasyunshina. ¿Manachu liyishqallapa kangi? Chaypiqam nin:

Albañilkuna wichukushqan rumiqam mas allin rumi simyintupaq rin kaq.

¹¹Chaqa Tayta Dyusmi chay rumitaqa akrashqa, mas baliq kanambaq. Chayshina akrashqanraykum ancha ispantashqata kushikunchiqlapa, nishpa.^h

[Nuta: Chay ishkay kumparasyunda rurashpaqam, kayshina yach'achiwanchiq: Ch'akra dwiñuqam Taytanchiq Dyus. Chay ch'akra dwiñupa churingam Jisukristu. Chay wanchikuq partidaryukunaqam chay *mas kamachikuq isrraylinu kurakuna. Ch'akra dwiñupa kriyadungunaqam *Dyuspaq rimaqkuna. Chay albañilkunapismi chay kamachikuq isrraylinu kurakuna. Chay wichukudu rumipismi Jisukristu, nishpa.]

¹²Chay awturidarkuna Jisusta uyashpaqam, intyindirqanllapa: Jisusqam noqanchiqkunapaq chaytaqa niykan, nishpa. Chaymi piñakushpa, ancha yuyarqanllapa Jisusta prisunanllapa. Piru chaypi kaqkunata manchashpam, mana prisurqanllapachu. Chaymi Jisuspa ñawpanmandaqa ladiyarqanllapa.

Jisusmi kuntribusyumbaq yach'achikurqan

(Mt. 22.15-22; Lk. 20.20-26)

¹³Chaymandaqam chay kuntraqkunaqa kach'amurqan wakin *farisiyu duktrinayuqkunata, gubyirnu *Irudispa wakin partidungunata, imapaq Jisusta tumbashpa prisunanllapa. ¹⁴Chaymi chay kach'adukuna ch'ayamushpaqa, mishki mishkita kayshina Jisusta parlachirqanllapa:

—Taytitu, noqaykunaqam yach'ani: Qamqam allip kaqtalla rimangi. Chaqa qamqam mana nima pudirniyuq runata manchashpachu ni sawachashpachu, Dyus munashqandalla yach'achikungi. Mayá, niwayllapa: ¿Allichu gubyirnu *Serta kuntribusyunda pagarananchiq, ichu mana? nishpa.

¹⁵Piru Jisusqam yach'arqan: Yanqam kaykunaqa tapuwaykan, nishpa. Chaymi paykunata tapurqan:

—¿Imapaqmi tapuwangillapa, chaypaq tumbawashpa, prisuwanayki-

llapaqa? Mayá, suq qellayta apamuy-llapa rikanaypaq, nishpa.

¹⁶Chayshina niptinqam, paykunaqa suq qellayta qorqan. Chaymi Jisusqa chay qellayta chapashpaqa nirqan:

—¿Pipa rritratunmi kay qellaypiqa? ¿Pipa shutindam iskibrishqa kay qellaypiqa? nishpa.

Chaymi paykunaqa nirqan:

—Chay mas kamachikuq gubyirnu Sesarpa rritratunqa, shutindam rurashqa kay qellaypiqa, nishpa.

¹⁷Chaymi Jisusqa paykunataqa nirqan:

—Sesarpa kaqtaqa, Sesarta qoyllapa. Dyuspa kaqtaqa, Dyustalla qoyllapa.

Chayshina niptinqam, ancha ispantarqanllapa, ancha yach'ayniyuq kashqanrayku.

¿Wañushqakunachu rin kawsamuq?

(Mt. 22.23-33; Lk. 20.27-40)

¹⁸Chaymandaqam *sadusiyu duktrina-yuqkuna Jisusman shamurqanllapa. Paykunaqam kriyinllapa: Wañushqaku-naqash manana rinchu kawsamuq, nishpa. Chaymi Jisusta tapurqanllapa:

¹⁹—Yach'achikuq Taytiti, chay unay *Muysismi librumbi iskibrishpa kamachikushqa, suq warmiyuq runa manaraq wambrayuy kashpa wañuptinqa, chay almapa masanna biyudawan kasaranga, chay biyudapi wambrayuy kaptin, chay alma masamba wambranshina kanambaq, nishpa.

²⁰Chaymi munanillapa tapushuyta: Suq ayllupish syiti ullqo masapura karqan. Chay syitimanda kulaka masanqash warmikurqanna. Piru manaraq wambrayuy kashpash wañurqan.

²¹Chayshi wañuptinqa, chay almapa minur masanna biyudawanqa kasararqan. Chay masambisshi manaraq

wambrayuy kashpa, wañurqan. Chaymandaqa mas minur masanna biyudawanqa kasararqan. Paypisshi manaraq wambrayuy kashpa, wañurqan. ²²Chayshinash syitindin chay warmiwan kasararqanllapa. Piru manash ni mayqannin chay warmipiqa wambrayuy kashpachu wañurqanllapa. Chaymandaqash chay warmipis wañurqanna. ²³Chayshina wañuqkuna allipta kawsamuptinqach'i, ¿mayqan-nimba warminraq kanman? Chaqa syitindimba warminshi kashqa, nishpa.

²⁴Chayshina tapuptionllapaqam, Jisusqa nirqan:

—Qamkunaqam *Dyuspa Santu Librun nishqanda mana intyindishpa, ni Dyus pudirniyuq kashqambaq yach'ashpa, ancha pandashqa kangi: (Wañushqakunaqam mana kawsamun-qachu, nishpa). ²⁵Chaqa wañushqakuna kawsamushpaqam, manana warmiyuqchu ni runayuqchu rinllapa kaq. Chinangunatapismi manana rinllapachu kasarachiq. Ashwanmi Dyuspa anjilningunashina manana kasarashpachu kawsanqallapa. ²⁶Piru wañushqakunapaq yach'anaykiqa, yuyayllapa Tayta Dyus nishqanda chay unay agwilunchiqkunapaq Muysispa librumbiqa. Chaqa chay unay almakuna *Abrajan, *Isak, *Jakubum puntata wañurqanllapa. Chaymandaqam achka watakunamanda Tayta Dyus chay lumyaykaq sarsa sach'amanda Muysista parlachishpa, paykunapaq kayshina nirqan: “Noqam kanangaman Abrajamba, Isakpa, Jakubupa Dyusnin kani”, nishpa.ⁱ ²⁷Chayshina niptinmi yach'anchiq: Chay almakunaqam Dyuspaqqa kawsaykanllaparaq, nishpa. Piru qamkuna chayta mana intyindish-paqam, ancha pandashqallapa kangi:

i 12.26 [Éxodo 3.6]

Wañushqakunaqam mana rinllapachu kawsamuq, nishpa.

Kayshinam Dyuspa mas allin kamachikushqanqa

(Mt. 22.34-40; Lk. 10.25-28)

²⁸Jisukristu chay *sadiusiyukunata shumaqta kuntistaptinmi, *Muysispa liyningunata suq yach'achikuq chaypi uyaykarqan. Chaymi qemikashpa tapurqan:

—Taytitu, Tayta Dyuspa yumbay liyninmandaqa, ¿mayqan liytaq mas allinqa? nishpa.

²⁹Chaymi Jisusqa nirqan:

—Yumbay liyninmandam kay mas allinqa: “Uyakuy *isrraylinukuna, Tayta Dyusllam Dyusqa. ³⁰Payta kuyayllapa tukuy shunqoykiwan, tukuy bidaykiwan, tukuy yuyaynikiwan, tukuy jwirsaykiwan”, nishpa.^j Chay liyninmi mas allinqa.

³¹Chaymandaqam kay suq liypis yaqqalla chay punta liyshina. Kayshinam nin: “Qam kwirpuykita kuyashqaykishina runa masikitapis kuyay”, nishpa.^k Manam ni suq liy mastaq balinchu kay ishkay liymandaqa.

³²Chayshina Jisus niptinqam, chay runaqa nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, alliptam nishqa kangi. Allibmi Taytanchiq Dyusqa payllam Dyusqa. Manam suqqa kanchu. ³³Chaymi ancha alli, payta kuyananchiq tukuy shunqonchiqwan, tukuy yuyayninchiqwan, tukuy bidanchiqwan, tukuy jwirsanchiqwan. Runa masinchiqtapismi ancha alli kuyananchiq kwirpunchiqta-shina. Chayshina kuyanakushpa kawsap-tinchiqmi, mastaq balin yumbay chay rupachishqan animalkunamanda ichu chay suq laya ufrindakunata qonanchiqmanda.

³⁴Chayshina jwisyunwan allita nishqa kaptinmi, Jisusqa nirqan:

—Ashlitalanam faltashungi, Dyusta shumaqta kasunaykiqa, nishpa.

Chaymi chay urasmandapacha manana ni pipis almitikarqanchu Jisusta tapuytaqa.

¿Pipa karu willkandaq Dyus Akrashqan Washadurqa?

(Mt. 22.41-46; Lk. 20.41-44)

³⁵*Dyuspa adurana wasimbi Jisus yach'achikushpam, kayshina tapurqan:

—¿Imaraykum *Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaqa nin: “*Dyus Akrashqan Washadurmi unay gubyirnu *Dabidpa karu willkan rin kaq” nishpaqa? ³⁶(Chayshina kaptinqa, ¿imaraykutaq chay kikin Dabidqa nirqan: “Dyus Akrashqan Washadurqam kamachikuqniy”, nishpa?) Chay Dyuspa *Santu Ispiritun rimachiptinmi, chay gubyirnu Dabidqa nirqan:

Tayta Dyusmi Kamachikuqniyta nirqan:

“*Allin laduyipi tiyay, kuntrashuqkunata binsishpa, ch'akikipa waranman ruranaykaman (qamta kasushunanllapa)”, nishpa.^l

³⁷Mayá, chay Washadurqa Dabidpa karu willkan kaptinqa, ¿imaraykutaq paypaqqa chay Dabidqa nirqan: “Kamachikuqniy” nishpaqa?

Chayshina Jisus yach'achikuqniqam, chay achka runakunaqa ancha gustarqanllapa uyayta.

Jisusmi anyarqan Muysispa liyningunata yach'achikuqkunata
(Mt. 23.1-36; Lk. 11.37-54; 20.45-47)

³⁸Chaymandaqam Jisusqa kayshina yach'achikurqan:

—Kwidawkish. Chay Muysispa liyningunata yach'achikuqkunaqam ancha gustanllapa shumaq mudananda rurakushpa puriyta. Kanan ñangunapi-

pismi ancha munanllapa shumaqta napaykunanllapa. ³⁹*Sinaguga wasikunaman rishpapisti, ancha gustanllapa tiyayta chay mas pwiđiqkunapa tiyanambi. Mikunambaqismi mesapiqa mas baliq lugarkunapi tiyanllapa. ⁴⁰Chayshinam allingunashina tukushpa, biyudakunapa wasingunata qoch'inllapa. Chaymandaqam allin runakunapaq tukushpa, yumbaypa ñawpambi Dyusman mana shaykuq mañakunllapa. Chaymi suqkunamanda mas kastigadu rinllapa kaq.

Suq pubri biyudam ufrindanda qorqan
(Lk. 21.1-4)

⁴¹*Dyuspa adurana wasimbim karqan kajunguna, ufrindakunata tandanam-baqllapa. Chay kajungunapa ñawpambi Jisus tiyaykaptinmi, achka runakuna, warmikuna ufrindangunata wichuqllapa. Achka kapuq runakunapismi chaypi achka qellayta wichuqllapa chay kajungunaman. ⁴²Piru suq pubri biyuda ch'ayashpam, ishkay qellitaynin kubrimanda kaqta chay kajunman wichurqan. Chay qellitaykunaqam ancha ashlitalla balirqan. ⁴³Chaymi Jisusqa *yach'akuqningunata qayashpa nirqan:

—Alliptam niykillapa, kay pubri biyudita qoshqanqam Dyuspaqqa ancha balin maski yumbay chay suqkuna qoshqanmanda. ⁴⁴Chaqa chay suqkunaqam qellaynin subrandalla qonllapa. Piru chay biyuditaqam ancha pubri kashpapis, mantayinikanan kaqta limpulla qoshqa, nishpa.

**Dyuspa adurana wasindaqam
limpu rinllapa bulaq**
(Mt. 24.1-2, Lk. 21.5-6)

13 ¹*Dyuspa adurana wasinmanta lluqshiptinllapam, Jisuspa suq yach'akuqnin nirqan:

—Yach'achikuq Taytitu, rikay Dyuspa adurana wasinqam ancha shumaq. Chaqa ancha atun rumikunawanmi murallanda rurashqallapa, nishpa.

²Chaymi Jisusqa payta nirqan:

—Kananqam rikaykangi kay atun wasita. Piru suq diyam limpu rinllapa bulaq. Chayshina bulaptinllapam, manana ni suq rumi patachaduqa kidanqachu, nishpa.

**Jwisyu diya sirkana kaptinqam,
kayshina rin kaq**
(Mt. 24.3-28; Lk. 21.7-24; 17.22-24)

³Chaymandaqam *Ulibu lumamanna rirqanllapa. Chay lumaqam Dyuspa adurana wasimba chimba ladu frintimbi karqan. Chay lumapinam Jisusqa samaykarqan. Chaymi Pidru, *Jakubu, *Jwan, Andrisqa uyaritaplla Jisusta kayshina tapurqanllapa:

⁴—Chay nishqaykiqa, ¿ima wataraq kanqa? ¿Imataraq rikashpa yach'ashaqllapa: Kay munduqam rinna ushyakaq, nishpaqa?

⁵Chaymi Jisusqa nirqan:

—Kwidakayllapa ama pipis ingaña-shunambaq. ⁶Chaqa achka llullakuq-kuna shamushpam, noqapa shutiya myintashpa, rin niq: “Noqam *Dyus Akrashqan Washadurqa kani”, nishpa. Chayshinam achka runata, warmita rinllapa ingañaq.

⁷Chayri qamkuna uyashpa: “Waqpi, kaypim pilyaykanllapa”, nishpapis, ama manchayllapachu. Chaqa chayshinam rin kaq. Chayshina kaptimbismi, manaraq rinchu ushyakaq kay munduqa. ⁸Ashwanmi puntata suq *nasyumbi tiyaqkuna rinllapa pilyaq suq nasyumbi tiyaqkunawan. Achka nasyungunapuram rinllapa pilyaq. Kay pachapismi waqpi kaypi rin kuyuy. Ambrunapismi waqpi, kaypi rin kaq. Tukuy kay siñakunaqam munan niyta:

Ñakaykunam qallariykanna, nishpa. Chaymandaqam mas achka ñakaykuna rin kaq.

⁹Chayri qamkunaqa allita yach'ayllapa: Rinim padisiq, nishpa. Chaqa rinllapam apashuq awturidarkunaman. Kanan *sinaguga wasikunapim rinllapa maqashuq. Rinllapam apashuq gubyrinukunapa ñawpanman, noqapi kriyishqaykirayku. Chaymi qamkunaqa paykunapa ñawpambiqa noqapa faburniyta ringillapa rimaq. ¹⁰Chaqa kay pacha manaraq ushyakaptinmi, puntata yumbay nasyungunapi noqapa shumaq nutisyayta ringillapa yach'achikuq. ¹¹Kanan qamkunata apashuptinllapa intrigakushuq awturidarkunamanqa, ama llakiyllapachu ni yuyayllapachu: ¿Imashinaraq kuntistashaq? nishpaqa. Chaqa chay urasmi Tayta Dyus rin yanapashuqllapa, pay munashqanda ninaykillapa. Manam qamkunallachu ringillapa rimaqqa. Ashwanmi Dyuspa *Santu Ispiritun rin yanapashuqllapa, allita rimanaykillapa. ¹²Kanan runakunaqam masanllapata rin intrigakuq wanchinanllapa. Taytakunapismi rinllapa intrigakuq wambrangunata wanchinambaq. Churingunapismi taytangunata kuntrashpa, rinllapa wanchichiq. ¹³Kanan yumbay runakunam rinllapa ch'iqnishuq, noqapi kriyishqaykirayku. Piru noqapi mana shaykuq yuyakuptikiqam, suq bidapi rini washashuq.

¹⁴*Dyuspaq rimaq Dañilmi unay tyimpupi librumi kayshina iskiyrishqa: “Suq millanaypaq dañachikuqmi rin yaykuq santu lugarman mapachakuq”, nishpa.^m Chayri chaypaq yach'ashpaqa, yuyayllapa chay liyishqaykita. Chaqa chay tyimpu ch'ayamuptin qar, kay *prubinsya Judiyapi kaqkunaqa

mitikanqallapa chuncha lugarkunaman. ¹⁵Kanan *wasimba sawambi kaqkunapisri ishkishpa das mitikanqallapa, ama ni wasinman yaykushpa imanda surqonambaq. Ashwanri chayshinalla das mitikanqallapa. ¹⁶Ch'akrapa kaqkunapisri amana kutingallapachu wasinman, imanda surqoqqa. ¹⁷iKanan imananqaraqri chay pach'ayuq (ukuyuq) warmikunaqa, chay iti wambrituyuqkunaqa! ¹⁸Chayri Dyusman mañakuyllapa, ama mitikanaykillapa tamilya tyimpupi. ¹⁹Chay mitikanayki diyakunapiqam runakuna, warmikuna ancha rinllapa padisiq. Chaqa Dyus kay pachata rurashqan diyamandapacham mana nunka chayshinaqa padisishqallapachu. Chay ñakay diyakuna pasaptinmi, manana nunka chayshinaqa rinllapachu padisiq. ²⁰Piru Dyusqam akrashqan wambrangunata llakipashpa, chay ñakana diyakunata das rin pasachiq, paypi kriyiqkuna ama achka diyakunata padisinanllapa. Chaqa Taytanchiq Dyusmi chayshina mana pasachiptinqach'i, mana pipis atinmanchu kawsayta.

²¹Chayri mayqan qamkunata nishuptinllapa: “iRikay, kaypim *Dyus Akrashqan Washadur!” ichu: “iRikay, waqvim payqa!” nishuptinqa, ama kriyiyllapachu. ²²Chaqa rinllapam shamuq achka llullakuqkuna: “Noqam Dyus Akrashqan Washadur kani”, nishpa, ichu: “Noqam *Dyuspaq rimaq kani”, nishpa. Kanan rinllapam ruraq ispantaypaq milagrukunata, suqkuna paykunapi kriyinambaqllapa. (Chayshina rurashpam, achka runata, warmita rinllapa ingañaq.) Atishpaqach'i, asta Dyuspa akrashqan wambrangunatapis ingañanmanllapa.

²³iChayri allita kwidakayllapa! Yumbay kaykunatam nishushqallapana kani manaraq nima pasaptin (ama pipis ingañashunanllapa).

**Jisukristum syilumanda
kayshina rin kutimuq**

(Mt. 24.29-35; 42-44; Lk. 21.25-36)

²⁴Chay laya ñakaykuna pasaptinqam, rupaywan killa wañushpa, manana rinchu achikchakuq. ²⁵Lusirukunapismi syilumanda rin ishkimuq. Syilupi tukuy ima kaqkunapismi rinllapa kuyuq.

²⁶Chaymandaqam noqa *Dyusmanda Shamuq Runataqa rinllapa rikawaq syilumanda shamuykaqta. Chaqa noqaqam rini shamuy pukutaykunapa ukumbi, ancha pudirniyuq, ancha shumaqta lliptyashpa. ²⁷Chayshina shamushpaqam, anjilniykunata rini kamachiq, akrashqay wambraykunata tukuy kay mundumanda tandananllapa.

²⁸Kay kumparasyunda allita yach'akuyllapa: Qamkunaqam suq yura *igusta pallpamuykaqta rikashpaqa, yach'angillapana: Tamyay tyimpunanmi ch'ayaykanchiqna, nishpa. ²⁹Chayshinallam kay nishushqayllapata rikashpa, yach'ayllapa: Allibmi Jisukristu nishqanshina utqana rin kumpli, nishpa. ³⁰Chaymi allipta niykillapa, kay tyimpupi kawsaqkuna manaraq wañuptinmi, chay nishushqaykunaqa rin kumpli. ³¹Chaqa syiluwana kay pacham rin chingaq. Piru kay nishqaykunaqam mana nunka rinchu ushyakaq. Ashwanmi chayshinalla rin kumpli.

³²Piru kay nishqaytaqam mana pipis yach'anchu: ¿Ima diya, ima urasmi rin kaq? nishpaqa. Ni syilupi kaq anjilkuna ni noqa Dyuspa Churimbis mana yach'anillapachu. Taytay Dyusllam chaytaqa yach'an.

³³Llalli qamkunaqam mana yach'angichu, ¿Ima tyimpum chay

diyaqa rin ch'ayamuq? nishpaqa. Chayraykur qamkunaqa Dyusman mañakushpa, ama shaykushpachu shuyawayllapa. ³⁴Chaqa noqam qonqaylla rini kutimuq suq runa wasiyuq kutimushina. Chay runa karuta rinambaqqam wasindaqa kriadungunata mingashpa rin. Piru manaraq rishpaqam, chay kriadungunata kamachin, tukuy imangunata allita kwidanambaq, trabajungunata ruranambaq. Wasikamandapismi kamachin, allita rikanambaq, kutimushpa, tukuy imanda allita tarinambaq. Qamkunaqam chay kriadukunashina kangillapa. ³⁵Chayri bidaykita allita allichashpa shuyawayllapa. Chaqa manam yach'angillapachu: ¿Ima diyam Siñurninchiq rin kutimuq? nishpaqa. Kinsapch'i kutimushaqa chishipacha ichu ch'awpi tuta, ichu gallu kantaykashqan uras ichu achikyay puriykaptin. ³⁶Chayri kwidawkish; mana yuyashqayki uras kutimushpa, puñuykaqllapata tarishuyman. ³⁷Kay nishushqaytaqam yumbay runata, warmita nini: Allita allichashpa bidaykita shuyawayllapa, nishpa.

Parlarqanllapam, Jisusta prisunanllapa

(Mt. 26.1-5; Lk. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

14 ¹[Nuta: Tayta Dyusqam unay isrraylinukunata *nasyun *Ijptumanda surqoshqa qarqan. Chaymi chaytaqa ama qonqananllapa, watan watan suq fyistata ruraqllapa. Chay fyistaqam shutiq "Paskwa".] Chay *Paskwa fyistapiqam kachangakunata mikuqllapa. Ishkay diya faltaptin chay paskwa fyistapaqqam, kamachikuq *isrraylinu kurakuna, *Muysispa liyningunata wakin yach'achikuqkunawan kunanakushpa yuyarqanllapa: ¿Imanayraq ingañashpa, Jisusta piskanchiqman wanchinanchiq? nishpa. ²Wakinqam nirqanllapa:

—Ama wanchishunchu fyistapiqa. Chaqa fyistaman tandakaqkunakish, chayta ruraptinchiqqa, kuntranchiq alsakanmanllapa, nishpa.

Suq warmim mishki mutkinata Jisuspa umanman basyarqan

(Mt. 26.6-13, Jn. 12.1-8)

³Suq runa Simun shutiqmi Bitanilla (Bitaniya) llaqtapi tiyaq. Unaymi payqa *ismuykaq kwirpuyuy kashqa karqan. Jisusmi chay Simumba wasinman ch'ayashpa, mesaman tiyarqan mikunambaq. Chaypi tiyaykaptinmi, suq warmi ch'ayarqan kirpadu rumi pumupi ancha ch'anuyuq *nardu puru plantamanda *mishki mutkinata apamushpa. Chaymandaqam chay warmiqa chay pumupa kunganda pakishpa, chay mishki mutkinawan Jisuspa umanda nuyuchirqan. ⁴Chaymi wakin chaypi kaqkuna chayshina ruraqta rikashpaqa, ancha piñakushpa, paykunapura kayshina parlarqanllapa: —Kay warmiqa, ñimapaqraq kay ancha ch'anuyuq mishki mutkinataq qesachan? ⁵Chaqa kayta randikushpaqach'i masdi 300 *dinaryu qellayta ch'askinanchiqta, chay qellaywan pubrikunata yanapananchiq, nishpa.

Chayshina parlashpaqam, anyarqanllapa chay warmitaqa. ⁶Chaymi Jisusqa nirqan:

—Chay warmitaqa ama anyayllapachu. ñimapaqmi piñachingillapa? Kayshina rurawashpaqam, ancha allita rurashqa. ⁷Chaqa pubrikunaqam qamkunawanraq rinllapa kaq, munashqayki uraspi yanapanaykillapa. Piru noqaqam manana qamkunawanqa rinichu kaq. ⁸Kay warmiqam atishqanda rurashqa. Chaqa manaraq wañuptiyimi, kay mishki mutkinawan kwirpuyta allichaykan, wañuptiy pambawan-

llapa. ⁹Chaymi allipta niykillapa, tukuy kay mundupi *shumaq nutisyayta yach'achikushpaqam, kay warmi allita rurawashqandapis rinllapa yach'achikuq, paytaqa ama nunka qonqananllapa, nishpa.

Judasmi randikurqan Jisusta

(Mt. 26.14-16; Lk. 22.3-6)

¹⁰Chay runa *Judas Iskaryuti shutiqmi Jisuspa chay dusi akrashqan *yach'akuqninmanda suqnin karqan. Piru chay Judasmi kamachikuq *isrraylinu kurakunaman rishpa, tratukurqan, paykunaman Jisusta intrigakunan. ¹¹Chaymi chay kamachikuq kurakuna ancha kushikushpa, ufrisirqanllapa qellayta qonambaq. Chaymi Judasqa ancha yuyarqan: ñImashinataq Jisusta intrigakushaq chay kuntraqkunaman? nishpa.

Jisusmi Santa Mikunata mikurqan

(Mt. 26.17-25; Lk. 22.7-14; 21-23; Jn. 13.21-30; 1 Kur. 11.23-26)

¹²*Paskwa fyistapiqam ñinitakunata wanchishpa, aychanda, kachangakunata, suq laya mikunakunatapish mikuqllapa. Chay punta diya fyistapim Jisuspa *yach'akuqninguna payta tapurqanllapa:

—Kay Paskwa fyista mikunata mikunanchiqqa, ñmaypitaq munangi allichanayllapa? nishpa.

¹³Chaymi Jisusqa ishkey yach'akuqninguna kamachirqan:

—Riyllapa Jirusalin llaqtaman. Waqpin ringillapa tinguy suq runa puyñumbi yakuta apaykaqta. Chay runapa ikinda riyllapa. ¹⁴Chay may yatkushqambi chay wasipa dwiñunda tarishpa, tapuyllapa: “Yach'achikuqniymi nin: ñMayqan kwartuykipish yach'akuqniykunawan Paskwa mikunata mikushaq?” nishpa.

¹⁵Chayshina niptikillapam, payqa rin rikachishuq wasimba altumbi suq atun kwartuta tukuy imawan allichashqata. Chaypi allichayllapa Paskwa mikunataqa, nishpa.

¹⁶Chaymi chay ishkay yach'akuqninguna Jirusalinman rishpaqa, Jisus nishqanshina runata tarirqanllapa. Chaymandaqam chay wasipina Paskwa mikunata allicharqanllapa.

¹⁷⁻¹⁸Tutayaptinnaqam Jisusqa chay dusi *yach'akuqningunawan chay wasimanna rirqan. Chaypinam paykunawan Paskwa mikunata mikuykarqan. Mikuqshinaqam Jisusqa nirqan:

—Alliptam niykillapa, qamkunamanda suqniki noqawan pulla mikuqmi, ringi intrigakuwaq kuntrawaqkunaman, nishpa.

¹⁹Chaymi paykunaqa limpu malagana-yashpa, suqnin suqnin Jisusta tapurqanllapa:

—¿Noqachu kani? nishpallapa.

²⁰Chaymi Jisusqa chay dusi *apustulninda nirqan:

—Suqniki noqawan suq platupilla mikuqmi rin intrigakuwaqqa. ²¹Chaqa *Dyuspa Santu Librumbi noqa *Dyusmanda Shamuq Runapaq nishqanqam allipta rin kumpli. Piru chay runa intrigakuwaqqam chay uchanrayku ancha kastigadu rin kaq. ¡Chaymi mas allich'i kananda, chay runa ama nasinambaq!

²²Paskwa mikunata mikuqshinam Jisusqa kachangata piskashpa, Dyusman mañakushpa, bindisirqan. Chaymandaqam pitishpa, paykunata nirqan:

—Ch'askiway kay kachangata. Kaymi kwirpuy, nishpa.

²³Chaymandaqam suq kupata piskashpa, Dyusta pagikushpa paykunata qorqan. Chaymi paykunaqa chay kupamanda *binuta yumbay

upyarqanllapa. ²⁴Paykuna upyaykaptinqam Jisusqa nirqan:

—Kay kupa binuqam yawarniy. Kay yawarniywanmi runakunawan, warmikunawan suq mushuq *tratuta rini ruraq. Chaqa kay yawarniyta ich'ashpam, achka runakunata, warmikunata rini washaq. ²⁵Alliptam niykillapa, mananam rinichu upyaq *ubaspa yakundaqa, syilupi mushuq binuta upyanaykaman, Taytanchiq Dyus shumaqta kamachikuptin, nishpa.

Jisusmi Pidruta nirqan:

“Ringim ñigawaq”, nishpa

(Mt. 26.30-35; Lk. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

²⁶Chaymandaqam imnuta kantashpa, *Ulibu lumamanna rirqanllapa. ²⁷Chaypina kashpaqam, Jisusqa nirqan:

—Kay tutam yumbay qamkunaqa manchashpa, noqamanda ringillapa akraqaq. Chaqa Tayta *Dyuspa Santu Librumbim nin: “Michidurta suq lastima ruraptiyimi, wishangunaqa waqta kayta rinllapa shikwakaq”, nishpa. ⁿ ²⁸Piru wañushqaymanda kawsamushpaqam, qamkunapa ñawpaykita rini riq waq *prubinsya Galiliyaman, nishpa.

²⁹Chaymi Pidruqa nirqan:

—Yumbay manchashpa akrakaptim-bismi, noqaqa mana akrakashaqchu qamandaqa.

³⁰Chayshina niptinmi, Jisusqa Pidruta nirqan:

—Alliptam niyki, kay tuta gallu manaraq ishkay bwiltata kantaptinmi, qamqa kimsa kutinda ringi ñigawaq: “Manam riqsinichu Jisustaqa”, nishpa.

³¹Chaymi Pidruqa kutin kutin nirqan:

—Pullayki wañushpapisimi, mana ñigashqaykichu, nishpa.

Yumbay chay suq *yach'akuqningunapismi chayshinalla nirqanllapa.

**Jisusmi Jitsimanipi Dyusman
mañakurqan**

(Mt. 26.36-46; Lk. 22.39-46)

³²Chaymandaqam Jisusqa chay *yach'akuqningunawan rirqanna suq lugar Jitsimani shutiqman. Chaypim wakin paykunataqa nirqan:

—Kaypi tiyayllapa, rinaykaman kay waqman, Tayta Dyusman mañakuq, nishpa.

³³Chayshina nishpaqam, Jisusqa Pidruwan, *Jakubuwan, *Jwanwan riqshinaqa, ancha llakirqan. Shunqon munaptin tutayaytam, ³⁴paykunata nirqan:

—Ancharaq llakini. Chaymi shunqoy tutayashpa munan wanchiwayta. Mayá, kaypilla shuyawayllapa. Piru amakish puñungillapachu, nishpa.

³⁵Chayshina nishpaqam, Jisusqa mas waqkaq rishpa, qonqorikushpa, kumurashpa pambakaman, Dyusta ancha rrugarqan, ama chay kruspi padisinambaq. ³⁶Mañakushpaqam, kayshina nirqan:

—Taytitu, qamqam tukuy imata atingi rurayta. Munashpaqa washaway, ama chayshina wañunaypaq. Chaqa yumbay kay ñakaykunaqam suq basupi ancha ayaq yakukunashina. Yush'ayku amar dijawaychu, chayshina ñakanaypaqqa. Piru mastam munani qam munashqaykita ruranaikipaq. Amar noqa munashqaytaqa ruraychu, nishpa.

³⁷Chayshina mañakushpa, paykunaman kutimushpaqam, puñuykaqta tarirqan. Chaymi Pidruta nirqan:

—Simun, ¿ima puñuykangichu? ¿Ima manachu atishqa kangi suq uritata agwantayta puñuymandaqa? ³⁸Allita rikch'akashpa, Dyusta rrugay, ama tyintadu kanaykillapa. Qamqam allipta munangi Dyusta kasuyta. Piru manam atingichu kwirpuykita sujitayta, nishpa.

³⁹Chaymandaqam Jisusqa kutirirqan, chayshinalla Dyusman mañakuriq.

⁴⁰Chaymandaqam kutirimushpaqa, yach'akuqningunata taririrqan puñuykaqta. Chaqa puñuywanqam ñawingunaqa kirpakaykarqan. Chaymi paykunaqa penqakushpa, Jisustaq mana nimatapis atirqanllapachu niyta.

⁴¹Chaymandaqam Jisusqa suq kutinda rishpa mañakuq, kutirimushpaqa, puñuykaqta taririrqan. Chaymi nirqan: —Puñuyllapana, samayllapana, nishpa.

(Chaymandaqam suq rratitumanda nirqan:)

—Rikch'akayllapana.

Ch'ayamushqanam uras, uchayuk runakunaman noqa *Dyusmanda Shamuq Runata intrigakuwanan.

⁴²Atariyllapa. Akuna. Shamunnam chay intrigakuwaq, nishpa.

Jisustam prisurqanllapa

(Mt. 26.47-56; Lk. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

⁴³Jisukristu chay wakin *yach'akuqninwan parlaykaptinmi, chay yach'akuqnin *Judasqa ch'ayamurqanna achka runakunawan. Paykunaqam *atun kuchillukunawan, qerukunawan shamurqanllapa. Chaqa paykunataqam chay kamachikuq *isrraylinu kurakuna, *Muysispa liyningunata chay yach'achikuqkuna, chay *kamachikuq ansyanukunawan kach'amushqallapa karqan, Jisusta prisunanllapa. ⁴⁴Judasqam chay runakunata nishqa karqan:

—Qamkuna Jisusta riqsinaykiqam, *muchashpa rini napaykuq. Chaymi chay napaykushqayta piskashpa, apayllapa, nishpa.

⁴⁵Chaymi chay Judasqa ch'ayashpa, Jisusmanqa qemikashpa, napaykurqan:

—Yach'achikuq Taytitu, nishpam, mucharqan.

⁴⁶Chaymi chay runakunaqa Jisusta piskashpa aparqanllapana. ⁴⁷Piru Jisuspa suq yach'akuqninmi das surqoshpa *atun kuchillunda, mas kamachikuq isrraylinu kurapa kriyadumba rinrinda pitirqan. ⁴⁸Chaymi Jisusqa chay runakunataqa nirqan:

—¿Ima qamkunachu shamushqa kangi atun kuchillukunawan, qerukunawan, suq ladrundashina prisuwaq?
⁴⁹Noqaqam tukuy diya qamkunapa pullaykillapa kashpa, *Dyuspa adurana wasimbi yach'achikusqqa kani, ¿manachu? Piru chaypiqam qamkunaqa mana prisuwarqaykichu. Kayshinaqam rurawangillapa, *Dyuspa Santu Librumbi nishqanshina kumplinambaq, nishpa.

⁵⁰Chayshina Jisusta piskaptinllapaqam, yach'akuqningunaqa payta sapalandallana dijashpa, mitikarqanllapa.

Suq wambra runam mitikarqan

⁵¹Suq wambra runa utkumanda kapayuyqmi Jisuspa ikinda riykarqan. Chaymi chay prisuq runakunaqa paytapisna piskarqanllapa. ⁵²Piru chay runaqam, kapanda dijashpa, siprallana mitikarqan.

Jisustam dimandarqanllapa Mas Kamachikuq Tandacaq Juyiskunapi
(Mt. 26.57-68; Lk. 22.54-55, 63-71;
Jn. 18.12-14, 19-24)

⁵³Jisustaqam chay tutatalla aparqanllapa *mas kamachikuq isrraylinu kuraman. Chaymanmi tandakarqan kamachikuq *isrraylinu kurakuna, *kamachikuq anyanukuna, *Muysispa liyningunata yach'achikuqkuna. [Nuta: Yumbay chay awturidarkunaqa tandadu kashpam, shutiq *Mas Kamachikuq Tandacaq Juyiskuna, nishpa.] ⁵⁴Kanan Pidruqam Jisuspa karu ikinda rirqan chay mas

kamachikuq isrraylinu kurapa uku patyungaman. Chay patyupiqam nina miraykarqan. Chaypim Pidruqa suldadukunawan ninapi mashakuykarqan.

⁵⁵Kanan chay kamachikuq isrraylinu kurakuna yumbay chay *Mas Kamachikuq Tandacaq Juyiskunawanqam maskarqanllapa allin tistigukunata, Jisusta wanchinanllapa; piru manam tarirqanllapachu. ⁵⁶Chaqqa chay tarishqan tistigukunaqam wakingunaqa suq layata llullakurqan. Wakinnataqmi suq layata llullakushpa rimarqanllapa. Chaymi mana balirqanchu chay rimashqanllapaqa. ⁵⁷Wakimbismi Jisusta yanqakunata llullakushpa nirqanllapa:

⁵⁸—Noqaykunaqam uyashqallapa kani kayshina niptin: “Noqaqam *Dyuspa adurana wasinda runakuna rurashqandaqa pamba pamba rini bulaq. Chaymandaqam kimsa diyapilla rini rurariq suq laya wasita. Chay wasiqam mana kanqachu runakuna rurashqanshinaqa”, nishpa.

⁵⁹Chay tistigukunapismi suq layata suq layata rimarqanllapa. Manam chay layatallachu rimarqanllapaqa.

⁶⁰Chaymi chay mas kamachikuq isrraylinu kura atarishpa, Jisusta tapurqan:

—¿Imaraykum uyarangi? ¿Manachu uyangi kay runakuna qambaq rimashqandaqa? nishpa.

⁶¹Piru Jisusqam uyararqanlla. Manam nimatapis nirqanchu. Chaymi chay kamachikuqqa Jisusta tapurirqan:

—¿Qamqachu Tayta *Dyus Akrashqan Washadur kangi? ¿Binditu Tayta Dyuspa Churinchu kangi? nishpa.

⁶²Chayshina tapuptinmi, Jisusqa nirqan:

—Arí, noqam kani. Kanan qamkunaqam noqa *Dyusmanda Shamuq Runata ringillapa rikawaq ancha

puđirniyuq Tayta Dyuspa *allin ladumbi tiyaykaqta. Ringillapam rikawaq syilumanda pukutaykunapa ukumbi shamuykaqta, nishpa.

⁶³Chayshina Jisus niptinmi, chay mas kamachikuq isrraylinu kuraqa ancha piñakushpa pay kikin kapanda llikishpa, nirqan:

—iMayá, kananqa mananam munanchiqchu mas tistigukunataqa! ⁶⁴Yumbay qamkuna uyarqaykillapa kay runata: “Dyuspa Churinmi kani”, nishqanda. Chayshina rimashpaqam, Dyusta burlaykan. Mayá, qamkunaqa ímatam ningillapa? nishpa.

Chaymi yumbay nirqan:

—Chayshina rimashqanrayku wañunqa, nishpa.

⁶⁵Chaymi wakinqa chay uras Jisusta qaqlambi tuqaparqanllapa. Kanan ñawinda pambashpam, suq lastima maqashpa nirqanllapa:

—Mayá, niwayllapa: ¿Pim maqashurqan? nishpa.

Kanan wakin suldadukunaqam suq lastima qaqlitambi maqarqanllapa.

Pidrum Jisusta ñigarqan:
“Manam riqsinichu”, nishpa.

(Mt. 26.69-75; Lk. 22.56-62;

Jn. 18.15-18, 25-29)

⁶⁶Chay mas kamachikuq isrraylinu kurapam suq kriyadan karqan. Kanan Pidru chay kurapa wasimba patyumbi kaykaptinmi, chay kriyadaqa shamurqan. ⁶⁷Shamushpaqam, Pidruta ninapi mashakuykaqta rikashpa, ancha chapashqanshina nirqan:

—Qambismi Jisus Nasaritmanda kaqwan puriq kangi, nishpa.

⁶⁸Piru Pidruqam nirqan:

—Manam paytaqa riqsinichu. Manam ni yach'anichu imatach'i niwaykangi, nishpa.

Chayshina nishpa, Pidruqa sawa punguman lluqshiykaptinmi, suq gallu

kantarqan. ⁶⁹Kanan chay kriyadaqam Pidruta ancha chapashpa, chaypi kaqkunata nirirqan:

—Kay runaqam Jisuswan puriq, nishpa.

Chaymi Pidruqa chayshina niqta uyashpaqa nirirqan:

⁷⁰—Manam riqsinichu Jisustaqa, nishpa.

Chaymandaqam suq rratitumanda chaypi kaqkunaqa Pidruta nirirqan:

—Allibmi qamqa paykunapa suqñin kangi. Chaqa chay Galiliyamanda kaqkunashinam rimangi. Chaymi riqsiykillapa, *prubinsya Galiliyamandam kangi, nishpa.

⁷¹Chayshina niptinllapaqam, Pidruqa ancha jurashpa llullakushpa nirqan:

—iPur dyusitu, alliptam niykillapa, manam riqsinichu chay runataqa! Pipaqch'i niwaykangillapa, nishpa.

⁷²Chayshina niptinllam, galluqa kantarirqan. Chaymi Pidruqa galluta uyashpa kantariqtaqa, das yuyarqan Jisus nishqanda: “Gallu manaraq ishka kutinda kantaptinmi, qamqa kimsa kutinda ringi ñigawaq: ‘Manam riqsinichu Jisusta’”, nishpa. Chay nishqanda yuyashpam, Pidruqa ancha waqarqan.

**Jisustam gubyirnu Pilatuman
aparqanllapa**

(Mt. 27.1-2, 11-14; Lk. 23.1-5; Jn. 18.28-38)

15 ¹[Nuta: Chay tyimpukunapim *Rruma llaqtamanda kaqkuna achka *nasyungunapi kamachiqlapa. Chaymi isrraylinukunatapis suq rrumanu gubyirnu kamachiq. Chay gubyirnuqam shuti q Pilatu.] Achikyaykaptinam kamachikuq *isrraylinu kurakuna, *kamachikuq ansyanukuna, *Muysispa liyningunata yach'achikuqkunawan tandanakushpa parlarqanllapa. Paykunaqam Jisuspa makingunata grillitashpa aparqanllapa

gubyirnu Pilatuman intrigakuq.

²Pilatuqam Jisustaqa tapurqan:

—¿Qamchu isrraylinukunapa gubyirnun kangi?

Chaymi Jisusqa nirqan:

—Ari, chay nishqaykishinam kani, nishpa.

³Kanan chay kamachikuq *isrraylinu kurakunaqam Jisusta kriminashpa, ancha rimarqanllapa. ⁴Chaymi gubyirnu Pilatuqa Jisusta tapurqan:

—Kayshina kuntrashushpa ancha rimaptinllapaqa ¿ima manachu qamqa nimata ningi? nishpa.

⁵Piru Jisusqam mana nimata nirqanchu. Chaymi Pilatuqa ancha ispantarqan.

Pilatam Jisusta sintinsyarqan wanchinambaqllapa

(Mt. 27.15-31; Lk. 23.13-25;

Jn. 18.38-19.16)

⁶Piru chay *Paskwa fyistapi isrraylinukuna rrugakuptinqam, gubyirnu Pilatuqa kada wata suq prisuta karsilmanda surqoq. ⁷Chay tyimpupi wakin isrraylinukunam rrumanukunawan pilyashpa, wakingunata wanchishqallapa karqan. Chaymi chay wanchikuqkunaqa karsilpi karqan. Suqqam Barrabas shutiq. ⁸Chaymandaqam Pilatupa ñawpambi Jisus kaykaptinqa, suq isrraylinukuna shamurqanllapa rrugakuq, suq prisuta karsilmanda surqonambaq. ⁹Chaymi Pilatuqa nirqan:

—¿Munangillapachu kay gubyirnuyki Jisusta kach'anaypaq? nishpa.

¹⁰Chaqa chay Pilatuqam yach'arqan: Chay kamachikuq isrraylinu kurakunaqam Jisusta imbidyashpalla, noqamanqa apamushqallapa, nishpa. ¹¹Piru chay kamachikuq isrraylinu kurakunaqam chay mañakuq isrraylinukunata ancha kunarqan, Pilatuta ninambaqllapa:

—Jisustaqa ama kach'aychu.

Barrabasta kach'ayqa, nishpa.

¹²Chaymi chayshina niptinllapa, Pilatuqa tapurqan:

—Munashpa Barrabasta kach'anaypaqqa, ¿imatam munangillapa kay gubyirnuyki Jisusta ruranaypaq? nishpa.

¹³Chaymi paykunaqa ancha sh'uqyarqanllapa:

—iJisusta suq kruspi klabayllapa! nishpa.

¹⁴Chaymi Pilatuqa nirqan:

—¿Imapaqmi kamachishaq wanchinanllapaqa? ¿Ima uchatam rurashqa?

Chayshina niptinqam, paykunaqa masta sh'uqyarqanllapa:

—iKruspi klabay! iKruspi klabay! nishpa.

¹⁵Chaymi Pilatuqa ama malpi kidanambaq chay rrugakuqkunawan, Barrabastana karsilmандаqa kach'arqan. Chaymandaqam kamachirqan, ancha asutinallapa Jisusta. Asutichishpaqam, suldadukunata intrigarqan, paykunana kruspi klabananllapa.

¹⁶Chaymi suldadukunaqa Jisustaqa aparqanna gubyirnu Pilatupa dispachumba patyunman. Kanan paykunaqam yumbay suldadu masingunata chayman tandarqanllapa. ¹⁷Chaymandaqam chay suldadukunaqa suq *granati kapata kapachirqanllapa Jisustaqa. Kanan suq kuruna kashamanda shimbadutum umachachirqanllapa. ¹⁸Chayshina rurashpaqam, ancha asipashpa, kayshina sh'uqyarqanllapa:

—iBiba, biba isrraylinukunapa gubyirnun! nishpa.

¹⁹Chayshina nishpaqam, suq qeruwan umitambi waqtashpa, payta tuqapaqllapa. Kanan ñawpambi qonqorikushpam, aduraq tukuqllapa. ²⁰Chayshina burlashpaqam ancha asipashpa,

chay kapata surqoshpa, paypa kapandana rurachirqañllapa. Chayman-daqam aparqañllapana, kruspi klabanallapa.

Jisustam kruspi klabarqañllapa

(Mt. 27.32-44; Lk. 23.26-43; Jn. 19.17-27)

²¹Jisusta apaykaptinllapa kruspi klabaqmi, suq runa Sirini llaqtamanda kaq chayta pasaykarqan. Payqam Simun shutiq. Suq churinmi Alijandru shutiq. Suqqam Rrufu shutiq. Chay Simundam suldadukunaqa amalas umbrucha-chirqañ Jisus apaykashqañ krusta.

²²Kanan Jisustaqam apaykarqañllapa suq lugar Gulguta shutiqman. Chay Gulgutaqam paykunapa rimaynimbiqa munan niyta “Kalabira Lugar”, nishpa. ²³Chay lugarman ch'ayashpaqam, *binuta ayaq qewawan taqllushpa, Jisusta qorqañllapa upyanambaq. Chay ayaq qewaqañ shutin *mirra. Piru Jisusqam mana upyarqanchu. ²⁴Kanan Jisustaqam kruspina klabarqañllapa. Chaymandaqam chay suldadukunaqa swirtita rurarqañllapa, Jisuspa mudananda partinakunanllapa.

²⁵Jisustaqam kruspi klabarqañllapa rupay altuna kaptin. Chay urasqam las nwibina karqañ. ²⁶Chayshina kruspi klabashpaqam, chay kruspa puntambi suq tablitata rurarqañ. Chay tablitapiqam iskibrishqa karqañ: “Kay runaqam isrraylinukunapa gubyirnun” nishpa. Chayshinaqam rurarqañ, liyiqkuna yach'anambaq: Jisusqam chayrayku wañurqañ, nishpa. ²⁷Kanan ishkey ladrungu-natapis Jisuspa ladumbi kruskunapi klabarqañllapa, suqninda allin ladumbi, suqninda ichuq ladumbi. ²⁸Chayshina ruranaqam *Dyuspa Santu Librumbi kayshina nishqa karqañ: “*Dyus Akrashqañ Washadurpaqmi ninqallapa: ‘Uchayuqkuna-wanmi purin’”, nishpa. Chayshinam Dyus nishqanshina kumplirqañ.”^o

²⁹Kanan kruspa ladunda pasaqkuna-pismi umanllapata kuyuchishpa, Jisusta musyashpa, asiparqañllapa:

—iJajáy! Qamqam nirqayki: “*Dyuspa adurana wasinda pamba pamba bulashpam, kimsa diyapi mushuqmanda rini alsariq”, nishpa. ³⁰Chayshina atishpa ruraytaqa, kananqa qam kikiki washakashpa, chay krusmanda ishkimuy, nishpa.

³¹Kanan kamachikuq *isrraylinu kurakuna, *Muysispa liyningunata yach'achikuqkunawan asikushpa, paykunapura kayshina parlarqañllapa: —Suqkunataqam atirqañ washayta. Piru pay kikinllaqam manana atinchu washakayta. ³²Mayá, Dyus Akrashqañ Washadur kashpa, *Isrrayilpa gubyirnun kashpaqa, krusmanda ishkimunqa, chayta rikashpa, paypi kriyinanchiqllapa, nishpa.

Chay ishkey kruspi kaq ladrunguna-pismi Jisustaqam musyarqañllapa.

Jisusmi wañurqañ

(Mt. 27.45-56; Lk. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

³³Chay diya larrdusimandapacham las tres di la tardikaman limpu tutayarqañ tukuy pachapi. ³⁴Las tresna kaptinmi, Jisusqa ancha jwirtita kayshina qayakurqañ Tayta Dyusman:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabaktani?

Chayqam paykunapa rimaynimbiqa munan niyta: “Dyusituy, Dyusituy, ¿imapaqmi sapalitaytaqa dijawashqa kangi?” nishpa.

³⁵Chaymi wakín chaypi kaqkuna uyashpaqa nirqañ:

—Uyayllapa, *Dyuspaq chay unay rimaq *Eliyastam qayaykan, nishpa.

³⁶Chay urasmi suq runa kallpashpa, suq *ish'uputa puchqo *binupi nuyuchishpa, suq shukchapa puntambi

rirashpa, Jisuspa shiminman qemirqan chupanambaq. Chaymandaqam nirqan:

—Shuyashun rikananchiq, mayá, ¿Eliyaschu rin shamuy krusmanda ishkichimuq ichu mana? nishpa.

³⁷Chaymandaqam Jisusqa jwirtita rimashpa wañurqanna. ³⁸Jisus wañuptinqam, Dyuspa adurana wasimba kurtinanga anaqmanda urakaman punta punta llimpukarqan. [Nuta: Chay ancha atun rrakta kurtinaqam chay *Ancha Santisimu Kwartuta akraq chay *Santu Kwartumanda.] ³⁹Kanan chay *rrumanu suldadukunapa kamachikuqninmi Jisuspa ñawpambi shayaykarqan. Paymi allita rikashqa karqan Jisus, Tayta Dyusman qayakushpa, wañuptin. Chaymi payqa nirqan:

—Allibmi kay runaqa Dyuspa Churin kashqa, nishpa.

⁴⁰Chaypim wakin warmikunapis karqan. Paykunaqam karumandalla chapaykarqanllapa. Paykunamanda suq warmiqam chay *Marya Magdalamanda kaq karqan. Suqqam suq Marya karqan. Payqam minur *Jakubupa, *Jusipa maman karqan. Suqqam Salumi karqan. ⁴¹Chay warmikunaqam Jisuspa pullan purishpa, ancha yanapashqa karqan waq *prubinsya Galiliyapa llaqtangunapi. Paykunawanmi mas warmikunapis chaypiqa karqan. Paykunaqam Galiliyamanda Jirusalinman Jisuspa pullan shamushqa karqan.

Jisustam aparqanllapa pambaq

(Mt. 27.57-61; Lk. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

⁴²Chay diyaqam tardina karqan. Chay urasqam karqan allichakananllapa *samana diyapaqna. ⁴³Chay urasmi suq ancha allin runa *Jusi shutiq gubyirnu Pilatuman rirqan. Chay Jusiqa Arimatiya llaqtamanda karqan. Paymi chay *Mas Kamachikuq Tandakaq Juyiskunapa suq ancha baliq myimbrun

karqan. Chay Jusiqa ancha munarqan rikayta, Tayta Dyus shamuptin yumbayta shumaqta kamachinan. Chaymi payqa manchayta dijashpa, Pilatuman rirqan, Jisuspa kwirpunda mañaq. ⁴⁴Chaymi Jusi ch'ayaptinga, Pilatuqa yuyarqan: ¿Ima dasnachu Jisusqa wañushqa? nishpa. Chayraykum ancha kunsidirashpa, suldadukunapa kamachikuqninda qayachishpa tapurqan:

—¿Alliptachu Jisusqa wañushqana ichu manaraq? nishpa.

⁴⁵Chaymi suldadukunapa kamachikuqnin Pilatuta nirqan:

—Ari, wañushqanam, nishpa.

Chaymi Pilatuqa Jusita pirmsuta qorqan, Jisuspa kwirpunda apanambaq.

⁴⁶Chaymi Jusiqa suq atun shumaq traputa randishpa rirqan, Jisuspa kwirpunda krusmanda ishkichimuq. Ishkichimushpaqam, chay trapuwan liyashpa, aparqanna pambaq. Suq luma qaqitapa pach'ambi mushuq *mach'ayshina sipulturata rurachishqa karqan. Chaymi chaypi Jisuspa kwirpunda kamachishpa, suq atun rumiwan kirparqan. ⁴⁷Pambaptingam *Marya Magdalamanda kaq, Jusipa maman Maryawan allita rikarqanllapa.

Jisusmi wañushqanmanda kawsamurqan

(Mt. 28.1-10; Lk. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

16 ¹*Samana diya pasaptinga, *Marya Magdalamanda kaq, *Jakubupa maman Maryawan, Salumiwan *mishki mutkinata randishpa rirqanllapa, Jisuspa kwirpunda chay mishki mutkinawan liyaq, ama ash'nanambaq. ²Chaymandaqam chay diya dumingu madrugadu rirqanllapa Jisus pambakashqanman. ³Paykunaqam rirqanllapa parlaqshina: —Chay ancha atun rumiwan chay *mach'ayshina sipultura kirpashqan-

daqa ¿piraq ashuchinman yaykunan-chiq? nishpa.

⁴Piru chay pambashqanman yaqqana ch'ayashpa, chapakushpaqam, chay atun rumitaqa rikarqanllapa chay mach'ayshina sipulturapa yaykunan-manda suq ladumanna isqandaykaqta.

⁵Chaymi paykunaqa chay sipulturaman yaykushpaqa, suq wambra runa atun yuraq kapayuqta chaypi rikarqanllapa. Uku pantyumbiqam allin ladupi tiyaykarqan. Chaymi chay warmikuna rikashpaqa, ancha mancharqanllapa.

⁶Chayraykum chay runaqa nirqan:

—Ama manchayllapachu. Qamkunaqam maskaykangillapa Jisus Nasaritmanda kaq kruspi wañushqata. Kananqam kawsamushqana. Mananam kaypichu. Chapakuyllapa kay kashqanman. ⁷Riyllapa *yach'akuqningunata, Pidruta abisaq: “Jisusqam qamkunapa ñawpaykita riykan *prubinsya Galiliyaman. Waqpinam ringillapa rikaq, pay kawsaykashparaq nishushqanshina”, nishpa.

⁸Chaymi chay warmikunaqa ancha manchashpa, ch'apsikashpa, chay pambakashqanmandaqa lluqshishpa, kallpaylla rirqanllapa. Paykunaqam manchaywan riykashpa, ñambiqana mana pitapis parlachirqan.

**Jisusqam rikakurqan Marya
Magdalamanda kaqman**
(Jn. 20.11-18)

⁹Chay diya dmingu achikyaykaptinnam, Jisusqa wañushqanmanda kawsamurqan. Chaymandaqam puntata rikakurqan *Marya Magdalamanda kaqman. Chay Maryamandam syiti *dyablukunata qatishqa karqan. ¹⁰Chayshina chay Maryaqa Jisusta rikashpaqam, rirqanna abisaq yach'akuqningunata. Piru paykunaqam ancha llakiwan Jisuspaq waqaykarqanllapa. ¹¹Chay Maryaqaqam nirqan:

—iJisusqam kawsamushqana! Noqam payta rikashqa kani, nishpa.

Piru chayshina niptinqam, paykunaqa mana kriyirqanllapachu.

**Jisusmi Imawusman rinan ñambi ishkaq
yach'akuqninman rikakurqan**
(Lk. 24.13-35)

¹²Chaymandaqam ishkaq yach'akuqninguna chuncha ñanda riykaptinllapa, Jisusqa paykunaman rikakurqan suq runa mana yaqqa riqsishqashina. ¹³Piru payta riqsishpa, kutimushpa, kriyiq masingunata willaptinllapaqam, paykunatapis mana kriyirqanllapachu.

**Jisusmi apustulningunata mingarqan,
paypaq yach'achikunanllapa**
(Mt. 28.16-20)

¹⁴Chaymandaqam chay unsi *yach'akuqninguna mesapi tiyashpa mikuykaptinllapa, Jisusqa paykunaman rikakurqan. Kawsamushqa kaptin, chay rikaqkuna niptinqa, chay unsikunaqa mana kriyishqallapachu karqan. Chaymi paykunataqa kayshina anyarqan:

—Qamkunaqam rumi shunqoyuqkuna kashpa, kawsamushqayta mana kriyishqallapachu kangi, nishpa.

¹⁵Nirqambismi:

—Riyllapa yumbay *nasyungunaman, *shumaq nutisyayta yumbay runata, warmita yach'achiq. ¹⁶Chaymi noqapi kriyishpa shutikuqkunataqa rini washaq. Piru noqapi mana kriyiqkunaqam rinllapa chingaq. ¹⁷Kanan noqapi kriyiqkunaqam pudirniywan runakunamanda *dyablukunata ringillapa qatiq. Kanan mana yach'ashqayki rimaykunapim ringillapa rimaq. ¹⁸Kulibrakunata piskashpapisti, mana ringillapachu wañuq. Bininuta mikushpapisti, mana ringillapachu wañuq. Kanan makikikunata qeshyaq-

kunapa sawanman rurashpam,
ringillapa kach'akachiq.

Jisusmi syiluman rirqan
(Lk. 24.50-53)

¹⁹Jisus chayshina paykunata willash-
paqam, syiluman rishpa, Tayta Dyuspa
*allin ladumbina tiyarqan. ²⁰Chay
yach'akuqningunaqam tukuy mayta

rirqanllapa, Jisus nishqangunata
yach'achikuq. Kanan Taytanchiq Dyus
yanapaptinmi, paykunaqa milagruku-
nata ruraraqanllapa. Chaymi chay
milagrukunata rikaqkunaqa
yach'arqanllapa: Allip kaqkunatam
yach'achikunllapa, nishpa.

Kaytallam iskibrini qamkunapaq.
Chayshina kanqa.」